

110

12

2004

398.5 (= 91.54)

9-54

h. B. Lyell

1400-67

ԲԱՐԱՌ ՆԱԿԱՆ ԴԻՄԱՌ
ՆՈՒԹԻՒՆ

447

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

6.

այսինքն թօման մօրալէ . ՚ի դիմաց վարդոյ
և լուսինեկի, այն է սլիւլսլիւլի .

121

ընծայեայ ՚ի փառաւոր յանուն իւրոյ սայ-
ծառափայլութեան կրաֆ ՆԻԿՈԼԱՅ
ՊԵՏՐՈՎԻՉՐՕՄԱՆՍՕՎԻ
մեծի Քանչեւերի կայսերական բարձր
կայէկին սրանդխտականաց . և զանաղան նը-
շանակիր կաւարերի :

1010
40426

Հարադրեալ ՚ինատվօրնի սավէթ-
նիկ Մարդար Չաքարեայ խօջէնց
Գեղամեանէ .

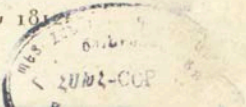
Ե՛ւ ՚ի Հայկանէ Բարգմանեալ ՚ի Ն . Յովսէփ
Յօհաննիսեանէ Յաժդէրխանցոյ .

Հրամանաւ մեծաւօրաց .

ՍԱՆԿՏՊԵՏՐՐՈՒՐԳ,

՚ի Տպարանի Յովսէփ Յօհաննիսեանի,

Յամի տեառն 1872

1774

891.99 + 17

Պ Ա Յ Ծ Ա Ռ Ա Փ Ա Յ Լ Կ Ր Ա Ֆ

Ո Ղ Ո Ր Մ ա ծ Տ Է Ր .

Շնորհակալութիւնն է անգոյղ իմն պատարադ, զոր մատուցանեմք արանց Տրաշալեաց : Քահէ խոստովանիլ զտկարութիւն ՚ի ճոռունարանութեան . քան յերախտադիտութեան :

Չերդ մեծադործութիւն և յատուկ ինամք որ վասն օգտի Տայրենեաց Տրառարակեալք են վաղ ուրեմն . սակս որոյ զխառաւոր արձան յիշատակի Չերոյ յազգէ յազգ պատմեսցի ըստ Տոգ երգօղին թէ, ձայն բազմաց ձայն Աստուծոյ :

՚ի վաղ ժամանակաց Տեաէ ունելով առիս պտորաստի զանազան շարադրութիւնս Հայկական լեզունաւ . զորս պարտաւորեալ պահէի ենթ զբուննաւ . առ ՚ի չոյէ ՚ի Ռուսաստան Տայոյ տարադրատուն : Բայց այժմ որ ըստ մեծի գթութեան Ամենօրոստախա Ապսեր մերոյ Տաստատեցաւ զայն ըսց ՚ի Հայկականէ՝ նաև ՚ի զանազան լեզունայ՝ Նախասարկաւադի մերոյ Յովսէփ Յօհաննիսեանի . ետ ինձ դիտուկ ՚ի լոյս

ածել թարգմանութեամբ հանդերձ՝ զվի
րինորոգ փոքրիկ շարադրութեանց խմոց :
— որ է սոյն ներկայ Տօմաս մօրալէ . — զոր
գերազանց ունակութիւն հողւոյ ձերոյ
Պայծառաւորացութեան պարտաւորեաց զիս՝
ընծայել յանուն Ձեր՝ բարձրագունի տեառն
խմոց՝ և սրաշտպանչի :

Ասան որոյ համարձակիմ մատուցանել
Պայծառ անձին ձերոյ զայս փոքր ուշխատա
նքս իմ՝ ոչ վասն այնորիկ, զի իբր հաւա-
սարապատիւ է Ձերոյ վեհանձնութեան,
ոչ. այլ ցուցանել հայրենակցաց խմոց թէ
կրեմ՝ ես զպատկեր բարեբարին խմոց՝ ՚ի՛նք
չնորհնկալու սրտի խմոց :

Ռենիմ պատիւ մշտապէս մնալ հան-
դերձ իմով խորին վերապատուութեամբ
և վերընդունելութեամբ

Ձերոյ Պայծառութեան

Ուրբանձ Տէր

ամենախոնարհ ծառայ

Մարտիր Չաւարեաց Խօճէնի Գեղամէնն :

АЛЛЕГОРИЧЕСКАЯ ПОВѢСТЬ

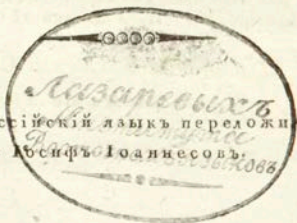
О

РОЗЬ И СОЛОВЬЬ.

Сочиненіе

Надворнаго Совѣтника,

Маркара Хоченцова Геламскаго.

на Россійскій языкъ переложилъ

А. Іосифъ Іоаннесовъ.

САНКТ ПЕТЕРБУРГЪ,

въ Типографіи Іос. Іоаннесова,

1812 года.

ПЕЧАТАТЬ ПОЗВОЛЯЕТСЯ

съ тѣмъ, чтобы по напечатаніи до выпуска въ продажу представлены были въ Пензурный Комитетъ: одинъ экземпляръ сей книги для Цензурнаго Комитета, другой для Департамента Министерства Просвѣщенія, два экземпляра для ИМПЕРАТОРСКОЙ Публичной Библіотеки и одинъ для ИМПЕРАТОРСКОЙ Академіи Наукъ.
Самкшпешербургъ Юля 31 дня 1811 года.

*Цензоръ Коллежскій Совѣтникъ
и Кавалеръ Иванъ Тилковской.*

ЕГО СІЯТЕЛЬНОМУ

Милосердивому Государю

ГРАФУ НИКОЛАЮ ПЕТРОВИЧУ

Предсѣдателю Государственнаго
Совѣта, Государственному
Канцлеру, Сенатору,
Дѣйствительному Камергеру,
и разныхъ Орденовъ Кавалеру

РУМЯНЦОВУ.

TO THE EDITOR

Dear Sir,

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst.

in relation to the matter mentioned in the above, and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration.

Very respectfully,
J. M. [Name]

Милосшивый государь!

Благодарность есть единствен-
ная жертва великихъ людей.— При-
личнѣ слабымъ бытъ въ краснорѣ-
чїи, нежели въ благопризнашель-
ности. —

Ваша прозорливость и рѣдкій
Патріотизмъ уже дознанный къ
Опечесивенной пользѣ пребудушь
на всегда въ попомощвѣ славными.—
Гласъ народа — гласъ Божїи. —

Съ давнаго времени находящїяся
у меня разнаго рода сочиненїя
на Армянскомъ языкѣ, принуждень
былъ я оставлять въ неизвѣсности,
за неизмѣнїемъ въ Россїи Армянской

типографіи; но нынѣ по великимъ щедрошамъ Всеавгустѣйшаго Наше-го Монарха оная успроена, сверхъ Армянскаго и на другихъ языкахъ, не упомимыми прудами и дѣяпельно-стію нашего Священно Архидіакона Іосифа Іоаннесова; что и подало мнѣ случай издашь одно изъ моихъ сочиненій въ свѣтъ; а опличныя качесшва души Вашего Сіяпельсшва наложили на меня священный долгъ посвяпшъ его Вамъ, яко высокому своему покровишелю.

Осмѣливаюсь я поднесши Сіяпель-ной особѣ Вашей сей малый мой

прудъ совсемъ не для того, чшобъ
равносилень онъ былъ Вашему дос-
тоинству, но чшобъ шѣмъ доказать
моимъ соопечесшвенникамъ, что я
ношу образъ благошворителя мо-
его въ благопризнашельномъ моемъ
сердцѣ.

Имѣю счастье пребыть навсегда
съ безпредѣльнымъ моимъ высоко-
почитаніемъ и преданношю.

ВАШЕГО ГРАФСКАГО СІЯТЕЛЬСТВА.

Милосшвивый Государь!

Всепокорѣйшій слуга,

Маркарѣ Хогенцовѣ Геламскій.

ՀԱՄԱՌՕՏ ԶԵՎՈՒՑՄՈՒՆԻ

առ.

Նրբա՞յա ընկերոջոջն :

Աճիւ է յամենայն դիտնոյ՝ թէ համայն դիւրք և ասուժիւնք ունին զերկդիմի խնայուճաճս . սյսինքն . սրատմական և բարոյական մեկնութիւնս . որք ըստ սրատմականին զայլ իմն զեկուցանեն . և ըստ բարոյականին զայլ իմն . որպէս է տեսանել ՚ի բոլոր Աստուածաբանական և ՚ի փիլիսոփայական ասուժիւնս հեզինակաց :

Պատմականն է երևելի խնայուճան գրեցեալ իրին ըստ զօրութեան բառիցն . իսկ բարոյականն է ուղղալի ծուծն ասացեալ բանին ըստ զօրութեան մտացն : Երևելի խնայուճան է որպէս կեզլեն իրին , յորում ստրփակի ծուծն բանին . որ եթէ բարոյականաճն ոչ թափանցիցի առ ուղեղն . ոչինչ շահ և օգուտ ստացանի : Ասանորոյ ամենայն որ որ մինչ ընթեանու զչրութիւն ինչ՝ սրբոէ ՚ի կեզևեայ յխնայուճոյն թափանցիլ առ ծուծն , զի հասանիցի ուղղոյ մտաց բանին , յորում

ПРЕДУВЪДОМЛЕНІЕ

БЛАГОМЫСЛЯЩИМЪ ЧИТАТЕЛЯМЪ.

Все здѣсь сказанное имѣеть два смысла, одинъ исторической, а другой нравственной; исторической просто по силѣ словъ означаетъ повѣствуемое происшествіе, нравственной же въ себѣ заключаетъ самой смыслъ. Ясное понятіе сходствуетъ съ скорлупою, заключающею въ себѣ ядро или самую вещь. Когда нравственной смыслъ закрытъ, то не будетъ никакой пользы; еслили не вникнемъ, возходя отъ простаго понятія, въ настоящій смыслъ, которой означаетъ швердось, надежду и любовь; и чинашель такимъ образомъ можетъ получить пищу для своего разума.

Сіе краткое историческое повѣствованіе о Розѣ и Соловьѣ служитъ насмѣшительною бѣседою для

գտանէ նաև զեռադիմի ճաշիս այսինքն •
 հաճառարան • յուսարան և սիրարան մեկ-
 նութիւնս • որովք և արդիւնաւորի յըն-
 թերցոճածոյն :

Արդ՝ սոյն ներկայ համար օր դրութիւն՝
 որ ըստ սրտմական իմացոճածոյն երևի ըզ-
 րօսարան ինչ յօրինեալ վասն մանկանց ՚ի
 վերա ծաղկան վարդոյ • և սոխակ • կամ լու-
 սինեակ • այն է պիւլպիւլ թռչոյ՝ որ ՚ի
 հասարակ բանաստեղծ պոճետիկոսաց կիր-
 առնանի յառականոր ասութիւնս երգոց
 իւրեանց՝ գոլ իբր թռչոյս սիրահար վար-
 դոյ : Ըստու՛մ ՚ի դարնան եղանակի ՚ի բող-
 ջիլ և ՚ի փթթիլ վարդոյն, ճոխանոսայ և
 թռչունս այս — ըստազդելոյ բնութեան • —
 ՚ի քաղցրանոճաբ յեղանակս իւր • և դա-
 դարի յերգելոյ՝ երբ անցանի դարունն • և
 ժամանակ ճոխութեան վարդոյն յԱմուսն
 եղանակի :

Սակս որոյ և սկիզբն առաք բանիս ՚ի
 դարնան եղանակէ՝ յորում բողբոջին ամե-
 նայն տունկք և բոյսք, և համօրէն երեսք
 երկրի զարդարին իբր վայելուչ բուրաստա-
 ճի տնկեալ յԱրարէն ընդ գոյն զգոյն

юношества. Стихотворцы вообще въ баснословныхъ своихъ пѣсняхъ упошребляли сію повѣсть, будшо бы соловей былъ влюбленъ въ розу, пошому чшо онъ весною, когда разцвѣшаетъ роза, начинаетъ сладкое свое пѣніе — какъ назначила ему природа, — и пересшаетъ при окончаніи весны, шо естъ, лѣшомъ, когда увядаетъ роза.

По сему сія аллегорическая повѣсть начаша весеннимъ временемъ, въ кошорое разпускающя всѣ деревья, расшѣнія и зеленѣющя поля, подобно вершограду, промысломъ вышняго насажденному и разщещенному многими пріятнѣйшими цвѣшами; деревья сіи и расшенія здѣсь названы по досшоиншвамъ своимъ начальниками, рабами, рабынями, воинами и военачальниками розы; шакимъ же образомъ пріятно — повѣвающій *Зефиръ* уподобленъ пажу и проч. — Повѣсть сія продолжена чрезъ прочія времена

բազմատեսակ երվիններանդ ծաղկամբք : զորս
 և ըստ յարմարութեան իրին, իրբ զգոր-
 ծակալս և զպաշտօնեայս կամ՝ զօրիորդս. և
 զգօրս և զգօրապետս անունանեցաք թաղու-
 Տւոյն ծաղկանց. այսինքն վարդոյն : Ե՛ւ ըզ-
 քաղցրահամ հողմն ղերվիւռ իբրու սուր-
 հանդակի յարմարեցաք. և զայլ որ ըստ
 անկին. որդէս և տեսանի : Ե՛ւ ասպա շա-
 րունակելով և զայլ եղանակս տարւոյն՝
 բոլորեցաք մինչև ցժաման միւսոյ դարնան.
 բացատրելով իւրաքանչիւր եղանակի զազ-
 դեցութիւնս և ներդործութիւնս, ըստ
 կարի մերոյ տկար հմտութեան :

Իսկ ըստ բարոյական իմացունածոյն, կա-
 րէ իւրաքանչիւր ոք մեկնել ՚ի վերա իւրոյ
 ինքեան. — որ է իսկական ղխտումն մեր
 վանն սոյնոյ դրութեան. — այսինքն՝ նախ՝
 զվարդն՝ խոկալ ՚ի վերա հողւոյ և կենաց :
 Չվարդարանն ՚ի վերա քաղաքի մարմնոյն :
 Ե՛ւ զպիւղլիւնն ՚ի վերա իւրոյ անձնական
 դոյութեան. յօրէ յղացմանէ և ՚ի ծննդե-
 նէ մինչև ցմահ : Համեմատելով զպարնա-
 մամուտն ժամանակի : զԳարունն բողբոջա-
 կան մանկութեան : Չամառն՝ ջերմ երի-
 տասարդութեան : զԱշունն՝ կատարելու-

года, т. е. съ весны до весны; — при каждомъ времени года описаны по возможности всѣ принадлежно-сти и явленія его.

Что касается до нравственнаго понятія, то всякой можешь подкованъ оное для самаго себя — въ чемъ и состоишь моя цѣль; — подъ розою должно разумѣшь жизнь и душу, подъ розовымъ цвѣтникомъ шѣло, подъ Соловьемъ же самую сущность шѣла, дѣйствующую отъ рожденія до конца человѣческой жизни; наступающая весна сравнивается со временемъ вообще, самая весна съ цвѣтущимъ юношесствомъ, лѣто съ мужесствомъ, спрастями колеблемымъ, осень съ совершеннолѣтнемъ и умѣренностію, зима съ хладною старостію, съ переменами природы и нравовъ, равнымъ образомъ съ причинами счастья и несчастья и проч.; *Зефиръ* съ познаніями и здравіемъ шерніе съ болѣзнями, искушеніями и наконецъ со смертію.

թեան և դաղջութեան : Իսկ զձմեռն՝
 ցրտացեալ ծերութեան և փոփոխման բա-
 րուց և վարուց • նաև զանազան յաջողու-
 թեանց և ձախորդութեանց և այլն : **Չ** Ե-
 փիւռն իմացականութեան : Եւ զփուշն Տի-
 ճանդութեան և փորձանաց • և վերջապէս
 մահու :

Ապա կարէ նաև ՚ի բանի հաւատոյ՝ յու-
 սոյ՝ և սիրոյ մեկնութիւնս մտանել : Բազ-
 դատելով նախ զգարնանամուտն • սկզբան
 և սկզբնաւորողին աւուրց : զԳարունն Ա-
 րարչութեանն բանիւ : **Չ** վարդն ՚ի Քրիս-
 տոս մարմնացեալ բանն : **Չ** վարդարանն ՚ի
 սուրբ եկեղեցի : **Չ** գետ մտից դրան նո-
 թին ՚ի սրբազան խորհուրդ մկրտութեան :
Չ եփիւռն՝ ՚ի սուրբ աւետարանն : և յազ-
 դեցութիւն շնորհաց Ամենասուրբ Հոգ-
 ւոյն : **Չ** պիւլպիւլն՝ ՚ի Չերմեռանդ հաւա-
 տով սիրօղն Քրիստոսի • որ խոստովանե-
 լով զԱստուածութիւն նորա, երգէ զփա-
 ռարանութիւնս : Եւ զփուշն՝ ՚ի բանսար-
 կուն Յօբայ և ՚ի չարաճճիկ անհաւատս :
 Իսկ զճաղկունս՝ և զայլս՝ ըստ յարմարու-
 թեան իւրաքանչիւր առաքինական և մոլե-
 կան գործաւնութեանց :

Въ сіе толкованіе могутъ входить такъ же вѣра, надежда и любовь, ежели уподоблять наступающую весну Зиждишелю времени, самую весну Всевышнему Творцу слова, розу воплошившемуся во Христа слову, розовой цвѣтникъ святой церкви, рѣку всупленію во священное таинство крещенія, *зефиръ* святому Евангелію и наипію благодати св. духа, соловья шеплой вѣрѣ любящихъ Христа, соловья, копорый, повѣдая божество его, слово-слово его; перніе сапанѣ, обольщавшему Іова и звѣроподобнымъ ерешикамъ, цвѣты разнаго рода добрымъ и худымъ дѣламъ.

Сверхъ сего можно изъяснять и чешыре времени года, сравнивая наступающую весну съ вѣрою; самую весну съ шихоспію, крошеспію, добродѣшелю и шеплою къ Богу любовію; лѣто съ пылко-спію, зависпію, любоспращіемъ, и покаяніемъ; осень съ жадноспію,

Ընդ սոցին և զեղանակս տարւոյն՝ օրի-
 նակելով զգարնանամուսն, հաւատոյ՝ և
 խոհեմութեան : Չգարունն, յուսոյ՝ և
 ժուժկալութեան : հայնդերձ բարեգործու-
 թեամբ, նաև փափկութեան և վայելչու-
 թեան : Չամսուն՝ սիրոյ և արիութեան .
 նաև բարկութեան և նախանձու, ընդ վա-
 վաշ բարուց . և երբեմն զղջանաց : Չա-
 շունն՝ արդարութեան և կտտարելութեան .
 բայց նաև ազահութեան՝ խարդախու-
 թեան և սխտորանաց՝ ընդ գաղջ ծուլու-
 թեան : Ե՛ւ զձմեռն՝ ցրտութեան յԱս-
 տուածայնոյ սիրոյ՝ ընդ խստարտութեան՝
 և բռնակալութեան : Նաև հերիտիկոսա-
 կան աղանդից և նեղութեանց յարուցելոց
 ՚ի վերա սրբոյ Եկեղեցւոյ : Իսկ զբանտար-
 կութիւն պիւլպիւլին, մահո՛ւսն : Ե՛ւ ասպա
 զկրկնուումն գարնանամտի և գարնան թա-
 դաճորութեան . վասն ժամանակի երկըր-
 որդ գալաւեանն Քրիստոսի : Չապտու-
 թիւն պիւլպիւլին ՚ի բանակ, յարութեան
 մեռելոց . ընդ նմին և պտտկեր վերջին
 դատաստանի, և հատուցման գործոց, չա-
 բայն պատիժ . և բարեաց, երանութիւն
 և փառք յաճխտենական :

коварствомъ и обольщеніемъ съ недѣшельностію; зиму съ охлажденіемъ любви къ Богу, жестокостію, не милосердіемъ и варварствомъ, равнымъ образомъ съ приписаніями, чинимыми ерешиками святой Христовой церквѣ; заключеніе же соловья въ темницу съ смертію; наконецъ вѣторичное появленіе наступающей весны и царствованіе весны со вѣпорымъ пришествіемъ Христа, избавленіе соловья отъ узъ съ воскресеніемъ мертвыхъ, и послѣднимъ судомъ воздаянія, ш: е: за дѣла злыя наказаніемъ, за добрыя же блаженствомъ и вѣчною славою.

Любопытный читатель при своихъ дарованіяхъ можетъ найти здѣсь много такого, чему можно дать остроумное изтолкованіе, ибо во всемъ ономъ сочиненіи ни одно слово напрасно не положено, особливо въ разговорахъ между Соловьемъ и Розою находится много замысловашаго и проч.

Եւ այլ սոյնպիսի բազում նրբիմաց մեկ-
 նու թիւնս կարէ արտահանել ՚ի սմանէ հե-
 տազօտ ընթերցօղն՝ ըստ իւրոյ ունակու-
 թեան հանձարոյ • քանզի թարց իմիք նը-
 շանակութեան գրէթէ բառ ինչ և բան
 չունիմ բնաւ եղեալ ՚ի սմա յսկզբանէ
 մինչև ցաւարտ • մանաւանդ թէ յերկօսին
 խօսակցութիւնս պիւլպիւլին, և ՚ի նամակս
 և յայլս :

Արդ եթէ ակտորթ թուեալ ընթեր-
 ցօղին՝ ճաշակ ինչ առնուլ կարիցէ ՚ի սմա-
 նէ • խնդրեմ միայլ հայրմերիւ յիշել զիս
 և զճնօղս իմ և զամենայն արեան առու մեր-
 ձաւորս :

մնամ • Ամենախոնարհ ստրուկ ծառայ

Մարգար Զաւարթայ

Խօճէնց Երեւանցոյ :

ԹՎԱՆՈՒՄԻՆ ԺԱՏԱՆՈՒՄԻ ԶԱՐԴԱՐՈՒՄԻՆ :

Մոյն անդճոյշ թիւն փրկչական •
 Տնէ զերթ փող ազդողական •
 Թէ մի խարիք որդիք մարդկան ,
 զի աշխարհս է պատրողական :
 Եթէ այս բնն դիմ դա կարդաս •
 ձիգ ճտուելի բանս իմանաս ,
 վերժանութեանց ունականաս •
 Հայոց թոճոյն տեղեկանաս :

ԹՎԱՆՈՒՄԻՆ ԺԱՏԱՆՈՒՄԻ ԿԱՊՎԱՐՈՒՄԻՆ :

Չայն ասիւն թիւն փրկչականի •
 ձայն տայ գրքոյս աղոճականի ,
 զի ՚ի բարբառ Ռուս թարգմանի ,
 սարկաճաղէ Յովսէփ մեհի •
 և դիպանէլ Հայ թոճականի ,
 տպի իւրում նոր տպարանի ,
 որ յայտմ ամի սկսանի ,
 տալ իւր նախկին սրտուղ ջանի :
 Ազճ իճ ասիւն եթէ լինի ,
 ներկայ թոճոյս Հայկականի ,
 կամ առ յապայն թէ հաճանի ,
 ունիլ դրեանց ինչ պիտանի ,
 հեղինակայ մերոց նախնի ,
 որք տակաճին զև են յայանի •

անշուշտ ՚ի լոյս դալ տեսանի ,
 տարևամբ տառից գործարանի :
Արդ յորդորեմ խնովս սանի ,
 նպաստ լինիլ գործնականի ,
 քանզի գրեամբք մարդ հասանի ,
 մակայու թանց տեսականի ,
 խնդրեմ յազգէս գլանականի ,
 ներել սոյնոյ յորդոր բանի •
 ձեր ծառայի անպիտանի ,
Մարդար խօճէնց Գեղամեանի :

Բաժակ սնակ զտտական ,
 անք իմ և թիւ՛ , Հայկական :
 ու մ'ի օ

АЛЛЕГОРИЧЕСКАЯ
ПОВѢСТЬ

О

РѢЗЬ И СОЛОВЬ.

Բ Ա Ր Ա Ռ Ե Ա Կ Ա Ն

Գրեմարանիւնն ՚ի գրեմար վարդապետ և Լուսինեի

2) **Ի**մասին Ասիոյ ՚ի կողմանս Արևելից ՚ի վաղ ժամանակաց հետէ յազգականութենէ **Շահ Նէւրուդ** ՚ի նոր օր կամ գարնանամուտ մեծ ՚ի Արքայի, էր թագաւոր մի յոյժ քաղցրաբարոյ առատածեւն և կարի բարերար անուննեալ **Շահ Պահլու** ՚ի գարուն թագաւոր:

Ունէր սա դուստր մի օժտեցեալ սքանչելի իմն գեղեցկութեամբ, որոյ նմանին չէր տեսանեցեալ ՚ի վերայ երկրի • որ էր իբր թագուհի մի ծաղկանց, և անուննորա կոչուր **Կելեքուսայ** • ՚ի վարդ անթառամ • զոր հայր իւր յոյժ սիրէր, և խորհէր պահել զնա միշտ թարմ և զոնարձ • որպէս և պատկանիւր նորին չքնաղ գեղեցկութեան և զչխոյսական բարձր աստիճանի:

3) **Լուսինեարանիւնն** գարնան, և հասուցանին վարդարանին, և Լուսինեյ վարդոյ դուռէր նորա ՚ի Վահոյս:

АЛЛЕГОРИЧЕСКАЯ

ПОВѢСТЬ,

О

РОЗѢ И СОЛОВЬѢ.

1) *Шахъ-Бахаръ* — царь весны — ведущій происхожденіе свое отъ древнѣйшаго поколѣнія *Шахъ-Неврұза*, — новый день или порожество весны — обладая нѣкошорою Воспочною частію Азіи по всюду прославился рѣдкою своею доступчивостію, щедростями и великими благошвореніями.

Единспвенная дочь его, по имени *Кюлирана* — не увядаемая роза — осыпанная отъ природы всѣми дарами безпримѣрной въ цѣломъ свѣшъ кра-

1) Царство весны; насажденіе розоваго цвѣтника и возшествіе на престоль розы, ея дочери.

Այ և կազդուրեաց քաղաք մի Շէհրէ
 Էլ-Էշէն. ի վարդարան անուամբ հիանալի իմն
 յօրինուած ուլք և վայելուչ տեսլեամբ • որոյ
 համեմատն ոչ ուրեք ստանիւր ՚ի ներքոյ Ա-
 րեգական : Եւ զի մի ումեք այլասեռ յօտա-
 րականաց ունեցի մուտ ՚ի նա • պարսպեաց
 զքոյր քաղաքն սպիտակ Յասպիս. այսինքն
 էշէն քարիւ. և միայն դուռն մի եթող նմա
 ՚ի մէջ ձորոյ հաճասար ՚ի վերա միոյ յորդա-
 հոս գետոյ՝ որ ելանէր ՚ի քաղաքէն, զի եթէ
 հարկ լիցէր ումեք մտանել և ելանել • պարս-
 էր իբրև ասլոս իմ ընկուղակ ընկղմամբ լո-
 զալով անցանել : ուրև կացոյց ասլոսս իմ
 նոճի կմ կիպարի բարձրուղէչ անուամբ բա-
 րասպետ մի հաճատարիմ, մշտադալար սաղար-
 թիւք զարդարեալ • թարց որոյ միջնորդուի
 ոչ ոք կարէր մտանել ՚ի քաղաքն :

Ապա կարգեաց ՚ի նմին նաև յուլ զուն-
 դըս սիղսճէտ մարդաց • հանդերձ տասնա-
 պետօք՝ հարիւրապետօք, հազարապետօք և
 սպարապետօք գեղեցիկ իմն կարգաւորու-
 թեամբ շարադասեալ իբրև նորաբողջ
 բուսոց՝ ծառոց և տնկոց : ընդ նոսին նաև
 որպէս ծաղկաթիթ երվներանդ զարդուք
 օլճնեալ բազում գործակալս, և գեղափայլ

сопы, прилично царицѣ цвѣповъ, предвозхищала у всѣхъ преимуще-
ства прелѣспнѣйшими чертами оной. Опѣць ея по великой своей къ ней
горячности, желая всегда видѣть ее
въ цвѣпущемъ и не увядаемомъ воз-
распѣ, опредѣлили обипадищемъ ея
мѣста прохладипельною и освѣжаю-
щею сѣнію покрывыя, прилично оп-
мѣнной ея красопѣ и царскому до-
ешоисшву.

Воздвигнувъ прекрасный и безпо-
добный градъ удивипельной архипе-
кшуры и наипяновавъ его *Шегри-
Кюлшенѣ* — розовой цвѣпникъ; — царь
приказаль обнеспи оной яшмовою
спѣною, въ защипу дочери своей
опѣ всѣхъ возможныхъ покушеній
похипипелей, коихъ онѣ всегда опа-
сался. Доспунѣ до нее имѣпѣ было
можно чрезъ одинѣ пошпенный про-
ходѣ, испуспно сдѣланнѣ подѣ рѣ-
кою пекущею изѣ града; онѣ окан-
чивался на оплогомѣ берегу оной
между скалами въ предмѣспіи града

օրիորդս և նաժիշտս սրտորաստեաց վնճա-
նազանն պաշտօնից, առ ՚ի ծառայել մեծի
դշխոյին յամի հարկանորեալ սպասու :

Եւ մինչ ամ սրտազայիւք սրտորաստե-
ցաւ քաղաքն վարդարանս թագաւորն գա-
րուն՝ զվարդ անթաւամ մանկուհի դշխոյ
դուստրնիւր բազմեցոյց ՚ի նմին յաթող թա-
գանորուհ, հրամայելով զօրաց՝ և զօրապե-
տաց, գործակալաց և օրիորդաց հարատա-
կիլ նմա և ծառայել մեծաւ հնազանդու-
թեամբ :

Ապա կացոյց ՚ի դրան սրբաւորի դշխոյին
իրր յատուկ պահասան իւրի խանչբարս . զի
փուշ դաշոյնակիր անուճամբ զինակիր ոմն՝
առ ՚ի հսկել զգուշութեամբ ընդդէմ
դժնէից՝ զի մի ինչ չար հասանիցի նմա :

2) Բազմեալ վարդոյն ՚ի զանչ . այսինքն ՚ի
կոկոն դեռաբողբոջ մանկութի հասակի իւ-
րում յաթող թագաւորութի, սարսապեցաւ

2) «Վանչապեալ վարդոյն փեղէցիո-վեան իւրոյ, յոչ
զէնիւսս սուրհանդակն յորոնել լեւ գոյ սրբեօս
յաշխարհի նմանին իւր :

и загражденъ былъ неизменною дверію шакъ, чпо войши въ него и выпши не иначе можно было какъ по сей шолько рѣкѣ. При входѣ царь поставилъ спражемъ высокаго и величественнаго роста вѣрной ему кипарисъ, вѣчно зеленѣющій, безъ вѣденія коего не было никакой возможности пройти во градъ.

Градъ извнѣ охранялся новоизбраннымъ многочисленнымъ воинствомъ, подобившимся зеленой пажити; къ нему при мудрыхъ распоряженіяхъ опредѣлены были: десятникъ, сошникъ, тысящникъ и главный начальникъ шакъ, чпо порядку сему соопвѣпствововали самыя деревья и расшѣнія. Царь припомъ не упустилъ окружить любимую дочь свою многочисленною свитою дознанныхъ въ вѣрности рабовъ и служительницъ, избранныхъ изъ самыхъ юныхъ и предѣспнѣйшихъ дѣвицъ, изъ коихъ каждой являлся въ одеждахъ не подражаемымъ искусствомъ

Ի հրճուճալի զքօսանս խրախճանաց, առնե-
լով միշտ խնճոցս ուրախութիւն ըօրիորդաց
իւրոց :

Յաճուք միում ընդ այգն զգեցեալ զմե-
ղոյշերանդ պատմութեան փառաց, և արկեալ
զիւրև զՏանգոյն գարնան ցօղոյ մարգարտա-
շար և սկանայեռ գորշասլահանգս և քայ-
ռըս գլխոյ և լանջաց իւրոց՝ հրամայեաց
ճո՛ւի ալիճո՛ւ. այնէ աղբիւր սրտազովիչ նա-
ժշտին մատուցանել զամենաովճիտ հայելին
իւր : յորում ՚ի նկատելն գլեղ դիմաց իւրոց՝
ապուշ մնացեալ գոչեաց սքանչացմամբ օշ
այս սրպիտի անհամեմատ գեղեցկուի և սպի-
վայելչական տեսուի. զոր Արարիչն իմ շնոր-
հեալէ ինձ : Արդեօք նմանին իմ գտանի
՚ի վերա երկրի, թէ ես միմիայն եմ տիրօղ
այսու չքնաղուի : ո՛չ . ո՛չ երբէք հաճատամ
որ գտանիցի իմապիտի չքնաղ և գեղեցիկ
ոք ասելով, այնքան մեծամտեցա՛ն, որ ո՛չ
ևս կարելով թուժել, կոչեաց զճ՛նչսնէ՛ ո՛նէ՛. ք
զեփիւռ սուրհանդակն իւր, և հրամայեաց
նմա գնալ փութով, և ծագէ ՚ի ծագ շքջիւ
ըամերկիր և նրբալննին հետազօտութեամբ
որոնել առ ամխորշս և անկիւնս աշխարհի .
տեսաննել թէ գտանի՞ ոք արդեօք համեմատ

убранныхъ разнообразными цвѣтами. Имъ приказано какъ вѣрнымъ рабамъ и рабынямъ, безошлучными бышь при принцесѣ и служишь ей по единому ея мановенію.

По окончаніи градскаго спроенія названнаго городомъ розы, или царспвующей весны, царь возвелъ на свой пресполь юную свою дочь, не увядаемую розу, и приказаль всему воинспву, военачальникамъ, вельможамъ и всѣмъ соспавлявшимъ ея свипу, повиновашься ея повѣленіямъ.

Въ предверіи ея кѣмнашь бодрспвоваль не усыпный и непреклонный спражь *Хари - Хангердара* —розовые шипы,— коего бдишельности поручено было предохраняшь ее ошь всѣхъ злоключеній.

2) Кюдирана, явась въ образѣ юной прелѣспнѣйшей розы клубящейся

2) Роза, удивившаяся своей красощъ, посплаещъ Зефира, своего пажа, искашь во всей вселенной красощы подобной ей.

խորոյ գեղեցկութիւն, և հաճատի լուր իմն
բերել ինքեան: հնազանդեալ սուրհանդա-
կին շոճեաց ամարագութեամբ. և սրբեալ
յԱրևելոց յԱրևմուտս, և ՚ի Հիւսիսոյ ց Հա
րաճ առ ամ քաղաքս և ՚ի բնակուէիս, ՚ի դաշ
տըս և ՚ի լեռինս, և ՚ի համայն խորշս և
յանկիւնս երկրի, ՚ի ծով և ՚ի ցառոք, ՚ի ջուրս
և յօդն: և առ յորժ և անցանէր մանրա-
զննին նկատմամբ որոնելով յնչ դասներն և
նչ զլի բնաճ ոք նմանին, դառնայր առ տիրու-
հին իւր, տալոց նմա համարս:

3) Յանցանել զեփրուի մերձ ՚ի միոյ ան-
տառէ, լուճճ գճայն երաժշտի միոյ, որ կարի
իմն քաղցրանոճագ ձայնի՛ն եղանակելով զեր-
զըս սիրոյ հնչեցուցանէր զարձագանգս ան-
տառին. որոյ դոյն ինչ ունկն եղեալ, այնքան
բուռն յափշտակեալ զնայլեցաճ, որ սրնթաց
ոտք իւր թալկացեալ նչ կարացին զոնեա
քայլ մի ևս յառաջ ընթանալ: Հարկադրե-

3) զէփրուան ո՛չ ոք գտանելով զէփրուի նման վար-
դոյն. ՚ի դասնայն պատահմամբ ծանօթացեալ արև-
աիւլին, յայտնէ զանցս իւր. ե նա լուճեալ զանուն
վարդոյն սեղանարի. ե յետ թաղո՛ւ թօսանդուէց
Քնացեալ զէփրուան պատմէ վարդոյն զմանայն:

въ упренную румяную зарю, вспу-
пила на царшвенный прешоль и
управляя премудро и съ крошосшю
своими пошданными, наслаждалась
всѣми удовольствіями и совершен-
нымъ блаженствомъ.

Въ одинъ день наряженная въ алое
плашье, и убранная жемчугомъ и
дорогими каменьями, подобно весен-
ней росѣ, блѣспѣвшими на головѣ
и груди ея; приказала она своей
рабынѣ *Чцидильгц* — прохладитель-
ный испочникъ — поданъ себѣ чис-
тое зеркало. Видя въ немъ, чрезвычай-
ную свою красоту, весьма изумилась,
и въ удивленіи громкимъ голосомъ
вскричала: „Ахъ! какую несравнен-
ною красою, и какимъ не описан-
нымъ лѣпообразіемъ одарилъ меня
Творецъ мой! сыщется ли по всему
проспранспву земли красона, кошо-
рая бы равнялась съ моею? ужель
одна я владѣю ею? нѣшь! не можетъ
подобной красоны бытъ!“ Она
ешолько возгордилась, что вышедъ

ցած մտանել յանտառն ՚ի տեսանել թէ որ-
պիսի ոք է սոյն երաժիշտ. և տակաւ տակաւ
ընդ յառաջեալ ետես յանկեան միում գծուծ
ողորմելի, նիհար և անզօր ոլողամերկ ոմն
որ ոչ յաջ և ոչ յահեակ նկատէր. այլ ան-
դաշար աստանդական աստատալով եղանա-
կէր զերգս սիրոյ: Ջկնի ՚ի քանի մի ժամս
ունկն դներոյ, մատեա՛ւ առ նա, և յարդանօք
ողջունեալ՝ ասէ: Ա՛վ սիրահար երիտասարդ
աղաչեմ զքեզ ասա ինձ. ո՛վ ես դու և ուստի՞
ես. կի՞մ զի՞նչ անուն է քոյ. և թէ վա՛րձ
այդքան սիրահարեալ ես. որ այսքան ըզձե-
ռանդ սրտի՛ւ հնչեցուցանես ձայնի՛ւ եղանա-
կի քոյ զանտառս այս. և կի՞մ զի՛արդ այսպէս
ողորմելի և գծուծ եղեալես. խնդրեմ ՚ի քէն
մի թագուցաներ յինէն զկիրս սրտի քոյ.
քանզի վկայէ սիրան իմ թէ յազնո՛ւական
յարենէ սերեալ ոմն ես դու, և խղճալի տե-
սիլ քոյ վտանկեալ զիս ցա՛նակից արար քեզ:

Պատասխանեաց երաժիշտն, ո՛վ այք
զթասիրտ և բարերարոյ. որովհետեւ վշտա-
կից եղեալ միոյ ողորմելի թախառական պան-
դիտի հարցեր զորպիսու թէ նորին, ասա-
ցից քեզ զ՛ո վննին իմ. և յայտնեցից զբազա-
նիս սրտի իմոյ: Եսեմ որդի մեծի արքայի. ծը-

изъ терпѣнія, топчасъ призвала къ себѣ *Пейки - Несима* — Зефира, — своего пажа, и повелѣла ему немѣдленно отправившись въ путь, обойши всю вселенную, со усиленнымъ раченіемъ осмопрѣшь не шолько горы и поля, но и всѣ даже пощаенныя мѣста, и принеси ей удовлетворительный отвѣтъ, не найдеть ли онъ гдѣ обладающаго подобною красою.

Во исполненіе воли ея *Пейки-Несимъ* немѣдленно отправляется въ путь и со всею быспроюю пролетаетъ отъ Запада къ Востоку, отъ Сѣвера къ Югу, осматриваетъ всѣ города и селенія, долины и горы, пещеры и всѣ земныя ущелія, сушу и море, воду и воздухъ, но нигдѣ не находя такой красоты, которая бы могла сравниться съ красою его принцессы, возвращался уже къ ней съ отвѣтомъ о успѣхѣ своего посольства.

նեալ յազատութիւն. և անուն իմ կուչի ակօշ
 ակօշ շնորհ. այսինքն սոխակ կի՞ լուսինեակ
 սիրաճար. ճնօղք իմ սնուցին զես ՚ի սար-
 կիշտութիւն և յազատութիւն: Բայց զերի եմ
 այժմ կապեալ անխելի շլթայիւք սիրոյ:
 Քանզի յորժամ հասի ՚ի շաի ճանաչելոյ զես,
 անկու սիրան իմ ՚ի բորբոքեալ հնոց հզօրին
 սիրոյ և սիրաճարեալ երևակայական իմիք
 զերկեցիութիւն՝ զօր ոչ տեսի. և ոչ ճանա-
 ճեմ թէ որպիսի ոք է. ոչ և գիտեմ զանուն
 նորա. կամ թէ ուր գտանի. այլ միայն մտա-
 առական սէր նր և երևակայութի՛ կիցեալ
 սոչորէ զսիրան իմ. որոյ ոչ և ս կարելով
 հանդուրժել, թողի զճնօղս և զնսանիս,
 զկայիս և զժառանգութիւն իմ. և անկեալ
 ՚ի դաշտս և ՚ի լեռինս՝ որոնեմ զենթակայն
 սիրոյ իմոյ. զար ոչ գտանելով. և ոչ նաև ճա-
 նաչելով՝ մեկուսացեալ յաշխարհէ բնակիմ
 ՚ի սոյն սնմարդարնակ անտառի, կրելով
 դքսոց՝ և զծարսաւ, և զմերկութիւն. և հրա-
 ժարեալ ՚ի համայն փափկութեոյ՝ կեամ աս-
 աէն թարց իմիք մխիթարութիւն. ուր ոչ
 այլ ինչ խոկամ. բայց եթէ տի՛ւ և զիշեր ե.
 զանտկելով զերգս սիրոյ՝ անցուցանեմ զա-
 ճուրս իմ, անխունելով յաճուր միում հասար-
 նել իմիք բարեբախտութիւն՝ տեսանելոյ ըզ-

3) Пажь проходя мимо нѣкоторой густой рощи, слышитъ пріятнѣйшій голосъ одного пѣвца, наполнявшаго оную своимъ громкимъ пѣніемъ и сладоспнѣйшими прелами, коихъ эхо повпорядокъ между скалами отдаленнѣйшихъ горъ, и шолко плѣняется имъ, чпо оспановившись на быспромъ своемъ полешѣ, не движимъ пребываетъ; влекомый сильнымъ любовныцспвомъ видѣть его, вспунаетъ онъ въ чащу рощи и по мѣрѣ его приближенія къ пѣвцу усугубляется въ немъ и рвеніе насладиться лицезрѣніемъ его. Наконецъ усмаприваетъ онъ починъ въ непремѣнномъ мѣспѣ сидящимъ сухощаваго, съ обнаженными ногами пѣвца, начавшаго какъ будто опъ

3) Зефиръ, нигдѣ не видѣвши красоты подобной красотѣ розы, на возвратномъ пути къ оной случайно познакомился съ соловьемъ, кощому рассказалъ о себѣ и причинѣ своего пушешествія. Соловей, узнавшій изъ его рѣчей о розѣ, въ нее влюбился. Зефиръ послѣ долгаго разговора возвращающся къ розѣ, и все ей пересказываетъ.

բաղձալին իմ և ստանալոյ զանդորրութիւն սրտի : Ահա՛ ասացի քեզ զամ՝ որպիսութի իմ . խնդրեմ ուրեմն զի և դու յայտնեսցես ինձ զի լինին քո . և թէ յորում պաշտօնի գտանիս, և թէ ոյր աղագաւ ճանապարհորդեալ շրջիս յայսպիսի անաստացեալ անտառի :

Պատասխանեաց սուրհանդակն, անուն իմ կոչի Գեօրգիէն . այսինքն զեփիւռ . և կարգեցեալեմ ՚ի սպաս սուրհանդակութի մեծի դշտային վարդ անթառամ կոչեցելոյ՝ դստեր գարնան թագաւորի՝ որ բնակի ՚ի վայելուչ վարդարան քաղաքի : Սոյն թագուհի գոլով ամենաչքնաղն յամենից արարածոց . նկատելով ՚ի հայելոջ զդէմն իւր, եղիտ այնքան գերազանցեալ ՚ի համայն գեղեցկութից, որ հիացեալ ինքնին կամեցաւ գիտել թէ ՚ի մէջ չէ հանուր աշխարհի, գտանի՞ոք համեմատ իւրոյ գեղեցկութի . հրամայեաց ինձ երթալ յորտս տիեզերի . և շրջիլ յամ խորշս և յանկիւնս երկրի . և նրբանկատ քննութեամբ որոնել թէ իցէ՞ ոք համեմատ ինքեան : որոյ հրամանաւ շրջեալ և ընթացեալ ծագէ ՚ի ծագ ընդ մտ աշխարհ, և ոչ զոք գտանելով նման նմա դառնամ անդրէն տալոյ ինքին հմր :

40424
 2079
 безпокойства перемѣняпъ свое мѣ-
 сто, и безумолкно продолжапъ ус-
 ладительнѣйшую свою пѣснь. Пажъ
 забывшись опъ возхищенія, спо-
 ипъ нѣскольکو часовъ не подвиж-
 но на одномъ мѣспѣ, попомъ съ
 почпеніемъ приближившись къ нему,
 говорипъ: „прошу тебя, скажи, кпо
 ты возлюбленный пѣвецъ, гдѣ швое
 опечесство, и какъ ты называешься?
 Кѣмъ ты столь спраспно плѣнился?
 И кпо предметомъ швоей столь силь-
 ной любви, чпо всю сію роцу на-
 полняешь своимъ возхипительнымъ
 пѣніемъ? Открой мнѣ свое сердце,
 и вину бѣдспвеннаго швоего соспо-
 нія, разкажи о своихъ приключеніяхъ;
 я вижу, чпо ты не просаго произ-
 хожденія; жалоспный швой видъ
 заспавляетъ меня взяпъ полное
 участіе въ швоей горести.“

„Соспрадательный и доброжела-
 тельный пушеспешвенникъ, опвѣ-
 чаль пѣвецъ — по имени Бюль-бюль—
 еспди ты сполько чувспвипелень,

Պի լսել պիւլպիւլին զբանս նէսիմին. իսկոյն յորդեռանդն սիրով ճոխացաւ. այսինքն ճօշիշ եղև. և իբրև արտաքոյ ինքեան եղեալ՝ սկսաւ և ևս առաւել սերճաձայն եղանակել և երգել. և իբր թէ վաղեմի սիրահար գոլով վարդոյն, յանուն նորին երգս յօրինեալ մեծաւ հրճունօք յերկիր թաւալազլոր լինելով յառնէր վերստին և քաղցրաձայն բարբառով հընչեցուցանէր զանտառն :

„Տեսեալ նէսիմին զարմացաւ, և ասէ. ուրեմն լո՛ւնալ էիր դու յառաջնմէ զանուն վարդոյն. և կամ տեսեալ էիր զնա, որ այդքան վառեցար ՚ի սէր նորա :“

„Ասէ պիւլպիւլին. ո՛չ լո՛ւնալ էի՝ և ո՛չ տեսեալեմ զնա. այլ ՚ի բանից քոյ, այնպիսի բուրմունք անուշահոտութեան լցան ՚ի քիմս իմ. որ իսկոյն վկայեաց սիրան իմ. թէ նա է սիրելին իմ, որ այսքան ժամանակ կիղեալ տոչորիմ ՚ի սէր նորա :“

„Ասէ նէսիմն. կարի տխորժս համոզես զքեզ. բայց նա տակաւին ո՛չ ճանաչէ զքեզ

что принимаешь участіе въ скорби несчастнаго странника; я опшкрою тебѣ все со мною случившееся. Я сынъ великаго царя; произхожу опъ знашнаго поколѣнія и называюсь *Бюль-бюли Шейда* — влюбленный соловей; — родители дали мнѣ благородное и честное воспитаніе. Я попался въ плѣнь, и въ оковы любви, кошпорая съ того времени, какъ я началъ приходишь въ возраспъ, пожигаешь своимъ пламенемъ мое сердце. Красота — предметъ моей нѣжной любви, существуетъ только въ моемъ воображеніи. Я ее не видалъ, не знаю, кто она; не знаю даже ни имени, ни мѣстопребыванія ея; но любовь моя къ сей воображаемой красотѣ проникла во всѣ изгибы моего сердца. Я не могъ болѣе сносить горькой своей участи; оставилъ своихъ родителей, опечесство, имѣніе и все наслѣдіе; странствовалъ по горамъ и долинамъ, искалъ предмета своей любви; но нигдѣ не нашелъ и не видалъ его, опрекся опъ

և դու ո՛չ երբէք կարես դիւրան՝ ընդ ելա-
նալ նմա : “

»Ասէ պիւլպիւլն . սէրն փութով ծա-
նօթացուցանէ զլս , և եթէ ո՛չ ընդ ելանամ .
բանականէ ինձ ունիլ սէր համակրութեան
սրբի , և մխիթարութիւն յիշելոյ զանուն
նորա : “

»Ասէ նէսիմն . և զի՞նչ օգուտ ունելոց-
ես միայնակ քոյն սիրով և համակրու-
թեամբ . մինչ նա ո՛չ ունիցի ՚ի քեզ սէր՝
ծանօթութիւն , և համակրութիւն : “

»Ասէ պիւլպիւլն . միթէ անդէ՞տ ես դու
՚ի զօրութեանէ սիրոյ . զի եթէ ո՛չ իցէր ՚ի նա
առիս համակրութիւն նորա , ո՛չ այսպէս
բորբոքիւր սէրն իմ լսելով միայն զանուն
նորա թարց տեսութեան . քանզի այնքան
ազդու է ներգործութիւն սիրոյ՝ ճշմարիտ
սիրօղին , որ զհամակիր սիրելին իբրև մագնիս
առ քար շեալ ծանօթացուցանէ , և տայ սի-
րել զինքն : “

»Ասէ նէսիմն . կրկին ասեմ քեզ թէ և
՚ի բարին յուսադրես զքեզ , իսկ նա կարի՞

міра, и теперь живу въ сей не обитаемой людьми чащѣ; шерплю голодь, жажду и нагошу; опказываю себѣ во всѣхъ мірскихъ забавахъ и удовольствіяхъ; ни о чемъ не забочусь, но каждый день и каждую ночь воспѣваю любовь, и провождаю свою жизнь въ шой надеждѣ, что когда нибудь дождуся шой блаженной минушы; въ которую увижу свою возлюбленную и шѣмъ успокою изнуренный духъ свой. Вошь вся испорія моей жизни. — Теперь прошу шебя подробно разсказать мнѣ о себѣ самомъ, своемъ соспояніи и причинѣ, понудившей шебя сшранствовать по сшмъ не обитаемымъ мѣстамъ.“

Пажъ. „Имя мое *Пейки - Несилѣ*; я нахожусь въ службѣ пажемъ у великой принцессы, называемой *Кюлираною*; дочери Царя весны, живущей въ прекрасномъ городѣ, розовомъ цвѣтницѣ. Она всѣхъ жителей земли превосходитъ своею

բարձր է ՚ի քէն սասիճանաւ . և դժուարին է քեզ մտանել ՚ի քաղաք նորա : “

»Ասէ պիւլպիւլն . սէրն ամենայնի հարաւոր է , զբարձրն խոնարհեցուցանէ , զհեռին մտակցուցանէ , և զանկարելին կարևորս առնէ : “

»Ասէ նէսիմն . յոյժ նեղ և անձուկ է ճանապարհն . և դու գոլով անջօր՝ դուցէ ոչ կարես տանել : “

»Ասէ պիւլպիւլն . ՚ի ճանապարհի նորա մեռանիլն՝ կեանք համարիս ինձ : “

»Ասէ նէսիմն . կարի խստադոյն պահապանօք շրջապատեալէ . որ եթէ ժամանիցես ևս՝ անհնարին տանջանս կրելոցես ՚ի նոցունց : “

»Ասէ պիւլպիւլն . ոչ դիտես դու , որ կտտարեալ սէրն ՚ի բաց մերժէ զերկիւղն , ուստի ոչ ինչ տանջանք և վիշտ կարէ մեկնել զիս ՚ի սիրոյ նորին : “

»Տեսեալ սուրհանդակին զհաստատու-

красою, копорая увидѣвъ себя въ зеркалѣ, столько изумилась, что почла себя первою во всемъ свѣтѣ красавицею, захотѣла знать, не находится ли въ ономъ подобная красота, и послала меня обойти всю вселенную и со всевозможными усиліями искать въ каждомъ ея мѣстѣ такую красоту, копорая бы уподобилась ей собственною. По волѣ ея обошелъ я весь Земной шаръ, но не могъ отыскать оной, и теперь возвращаюся къ ней съ отчетомъ о своемъ путешествіи.

Бюль-бюль при сихъ словахъ *Несима* — Зефира — мгновенно ободрился, и какъ бы пришедъ въ восхищеніе, громче прежняго началъ свою пѣсню. Онъ давно былъ плѣненъ Розою и при семъ случаѣ воспѣвалъ ее новою плѣнительнѣйшею пѣснію; отъ испугленія кашался по землѣ и опять поднимаяся, наполнялъ все пространство около себя эхомъ своихъ

Թիւն նորին՝ տակ. տեսանեմեա՛ որ դու կամ ցնորեալ ես ունայն սիրով, և կամ պարծուկ ոմն ես, որ այդքան ՚ի բարձրն ձկտիս. իսկ եթէ հաւատարիմ սիրահար ես. տայէ քեզ տէր ըստ սրտի քոյ, զայս ասացեալ եթող զնա և գնաց:՝

Ժամանիւ իւրոյ ՚ի քաղաքն՝ ներկայացեալ գշխոյին, հաճաստեաց նմա ոչ գտանիլոյ ումեք ՚ի մէջ ընդհանուր աշխարհի համեմատ իւրոյ գեղեցկութեան: Պատմեաց նաև զամենայն զոր ինչ տեսեալ և լոճեալն էր. և մանաճանդ զոր ինչ խօսեալն էր ընդ լուսինեկին զեկոյց մի ըստ միտջէ: ուրախ եղև յոյժ վարդն ՚ի սրտի իւրում. բայց ոչ ինչ ասելով զբաղեցած վերստին ՚ի հրճոճանս և ՚ի զբօսանս ընդ օրիորդաց իւրոյ:

4) Չկնի չոճելոյ սուրհանդակին, ողորմելի սոխակն, և ևս առաճել անկեալ ՚ի հնոց բորբոքեալ սիրոյ. և ոչ ևս կարելով

4) Սերահարեալ պիւլիւլիւլն գիճէ ՚ի վարդարանն, որ ընդունելեալ ՚ի նոճի Բարասլեմէ հնչեցողսնէ զվարդարանն էցանահաւ էրգոյ:

разшпельнѣйшихъ и сладоспнѣйшихъ шрелей.

Несимѣ удивленный симъ приключеніемъ, вопрошаетъ его: „не слыхаль ли ты прежде о Розѣ, или не видалъ ли ее, что вдругъ воспламенился къ ней любовію?“

Бюль-бюль. „Не слыхаль и не видалъ, но во время швоей рѣчи ощушилъ я обоняніемъ благоуханіе, сообщенное тебѣ и разливаемое повсюду Розою; въ ней шо узналъ я свою возлюбленную, для кошорой столько времени я спранспивоваль.“

Несимѣ. „Ты очень скоро началъ ласкаться надеждою. — Роза совсѣмъ еще тебя незнаеть, и пошому ты не шакъ легко можешь шискашь любовь ее.“

Бюль-бюль. „Любовь все можеть преодолѣшь; но ежели я и не удостоюся видѣшь ее, шо останусь до-

Ժուժեղ յառաջադրեաց մտանել ՚ի ճանապարհ և ժամանել ՚ի վարդարան քաղաք, յուսալով հնարիւք ի՛նչք մտանել ՚ի ներս և քաղցրանտճաղ ձայնիւ իւրով ծանօթ առնալ ամենաչքնաղ թագուհւոյն :

Յետ բազում ճղանց և տառապանաց, հազիւ հաղեհաս ՚ի մարդագետին դաշտ մի կարի հրճուճալի, և ՚ի հեռաստանէ տեսեալ զգեղաշէն սարիսպ քաղաքին, անճառելի ուրախութեամբ լցեալ մերձեցաւ դռանել զմուտ դրանն, բայց ետես որ ոչ թռչունն թեօք, և ոչ օճն սողալով կարէր թափանցիլ ՚ի ներս, այլ ՚ի միոյ միայնոյ յորդահոս գետոյ, որ ելանէր ՚ի քաղաքէն և ոռոգանէր զարգասալիւր դաշան, սարս էր ընկուզմամբ և լողալով անցանել ՚ի միւս կողմն : Չկայ աւեալ դոյն ինչ խորհեցաւ, բայց վերջապէս վստահ և ջերմեռանդ սէրն՝ որ յալթէ ամենայնի, ոչ ինչ համարեցաւ հեղձամուղձ լինիլն և զմահ, ընկեց զինքն ՚ի սրնթաց հոսանս գետոյն, և մեծ իմն աշխատանօք էանց լողալով յայնկոյս սարըսպին, ուր կիսամեռ և շնչասպառ անկեալ տարածեցաւ ՚ի մէջ սաղարթացեալ ծաղկափլթ իթ դիտակաց դռնասպանին, որք թէ-

волень и шѣмь, что сохраня въ своемъ сердцѣ пламенную къ ней любовь, и въ ушѣшеніе свое не прешану произносишь ея имя.“

Несимѣ. „Но какая тебѣ польза отъ одной любви и стремленія къ своему предмету, ежели оной не имѣешь къ тебѣ склонности?“

Бюль-бюль. „Ужели ты не испытала владычества любви? Лишенный сладкихъ побужденій ея красота, величія и пріятности, по чувствую слуха и зрѣнія, былъ бы я равнодушень въ любви къ розѣ, но вкушенія ея столь сильны, что влюбленные сердца, по взаимному разположенію чувствую не обходимось любить, привлекаемы бывають другъ ко другу, подобно силѣ магнита.“

Несимѣ. „Я по вшорю, что хотя ты и ласкаешь себя любовію; но домогательство швое на такую любовь совершенно превосходишь

պէտ խակոյն կարէին կաշկանդել և արկանել ՚ի բանտ . սակայն ըստորում չէր օրէն թարց հրամանի կիպարի դռնապանին՝ մերձենալ ումեք առ եկամեա նժդեհս՝ աղջեցին նմա զմուտ առն անձանօթի :

Եկեալ նոճի դռնապանին յարոյց զնա՝ և հարցու փորձ առնելով կամեցա՞՞ զխտել թէ ո՞վ է , և ուտտի դայ . և թէ վասն է՞ր եկեալ է ՚ի սրբայեալ քաղաքն վարդարան :

Պատալ պիւղլիւլին զանուն իւր՝ և հօր իւրոյ՝ տոհմի և քաղաքի . խակոյն ծանեա՞ն նա կիպարին . դու նորա օրդի նախկին տեառլն իւրոյ . որոյ ՚ի դրան հօր ևս յոլով ժամանակս եղեալ էր ՚ի սլաշածնի բարապետութեան . և բազմիցս անգամ բարձեալ ունէր զնա ՚ի վերա ուսոց իւրոց : Ասլա՞՞ զձեռանէ նորա և յարգանօք տարեալ հանգոյց ՚ի վերամբարձ սենեկի իւրում . և քաջալերեաց զնա՝ չունիլ կասկած ինչ յումեքէ թոստանալով զպաշտպանչութիւն իւր յամենայնի դիպո՞՞ւածոջ :

Այսպիսի անակնունելի յուսադրական բանից դռնապանին, կարի բերկրեցա՞՞ սիրտ

швои силы, такъ чшо прудно даже
пробрашься во градъ Розы.

Бюль-бюль. „Любовь все побѣж-
даешь; у ней высокое содѣльвается
низкимъ, опдаленное ближайшимъ,
не возможное возможнымъ.“

Несимѣ. „Путь ведущій къ ней
весьма узокъ и шѣсенъ; а ты не мо-
жешь вынести сей прудности.“

Бюль-бюль. „Умерѣшь на пути
вошь моя жизнь.“

Несимѣ. „Она окружена много-
численными и спрогими надзираше-
лями; можешь бышь ты и достиг-
нешь своего желанія, но при началь-
номъ швоемъ покушеніи чрезвычайно
много пошерпишь не пріятности.“

Бюль-бюль. „Или не извѣстно те-
бѣ, чшо любовь не знаетъ страха?
тысяча прешипствій, тысяча гоненій

լուսինեկին • և կալեալ անդ օթարան տա-
 րապեցաւ ՚ի խոկումն սիրոյ իւրոյ • բայց հա-
 տաւ քունն յաչայ և նինջ յարտեանաց
 իւրոյ • և ՚ի բոլոր գիշերի յայնմիկ կայր
 ՚ի մէջ մեծի տապնասպի : և ոչ ևս կարելով
 տանել, վաղքաջ ընդ արշալուսն յարու-
 ցեալ սկսաւ ՚ի բարձրաւանդակ տեղեօջէ
 իւրմէ • Ըստ նախկին սովորութեան իւրոյ՝
 այնքոն քաղցրանունադ ձայնիւ՝ եղանակելոյ
 զերգս սիրոյ, որ համայն ունկնդիրք քաղա-
 քին հիացմամբ զմայլէին, բայց ոչ զխոհէին
 թէ ով է • և ուստի գայ սոյն եղանակ • քան-
 զի բարապետն և գիտակք իւր՝ ոչինչ յայ-
 անեալ էին ումեք :

5) Արդ դոյն ինչ վստահութիւն ստա-
 ցեալ պիւլպիւլին • շարունակել սկսաւ ամե-
 նայն առաւօտու քաղցրանունադ եղանակաւ
 իւրով հնչեցուցանել զվարդարանն • վասն
 որոյ և անկաւ շունջ առ հասարակ քաղա-
 քայիս • իսկ ոչ զխտելով թէ ով է • կամ
 վասն ոյր այսքան սիրահարեալ է • ոչինչ

5) Լուսինեկին վարդոյն գեղամակն նորա • հրամայէ գե-
 ղեմին գիտելիէ թէ ով է այն, և պատահելէ լուսին :

не въ состояніи удержашь меня ошь пламенной къ ней любви.“

Пажб. „Вижу, что ты весьма много мѣчаешь о себѣ, можешь быть тщешная любовь лишила тебя разсудка, или гордосшь надмѣваешь себя до безмѣрности. Есшьли же ты дѣйствительно влюбленъ, то я желаю тебѣ достигнуть своей цѣли.“ — Послѣ сего они разошлись.

Несимб по при бышїи во градъ, представъ предъ принцессу подтвердилъ ея мнѣніе о красотѣ своимъ донесеніемъ, что онъ не могъ найши нигдѣ подобной красоты. Разскажалъ ей о всемъ, видѣлъ и слышалъ во время своего путешествія, равнымъ образомъ и о разговорѣ съ соловьемъ. Роза, внутренно восхищалась симъ извѣстіемъ, и скрывъ свою радость ошь всѣхъ, продолжала съ фрейлинами свое пиршество.

վոյթ կանուճին. այլ մանաճանդ թէ զմայ-
լեալք ՚ի քաղցրութենէ ձայնին՝ ախորժա-
նօք ունկնդիր լինէին :

Բայց ամենադեղեցիկ վարդն անթառամ
գիտաց ՚ի սխտումութենէ զեփիւռին, որ նոյն
սիրահարեալ լուսինեակն եկեալէ, ուրախ
եղև. սակայն իբր յանդէտս եղեալ՝ կոչեաց
զսուրհանդակն և ասէ. այս ինչ վէճէ՛ն
այսինքն վրդովմուկք անկեալէ ՚ի քաղաքի
խնամ և ո՛վ է այն որ այսքան համոծակու-
թեամբ յամենայնի առա՛օտու հնչեցու-
ցանէ զվարդարանն. մի թէ թափո՛ւր կար-
ծէ զտեղիս այս, գնա՛ վութով որոնեալ գիտ
և վերհասու լեր թէ ո՛վ է և վասն ո՞րոյ
սիրոյ այդքան համարձակ աղաղակէ. բարևօք
տեղեկացեալ՝ արի և զեկո՛ ինձ .

Գնաց զեփիւռն, և յետ բազում որոնե-
լոյ գտեալ գնա ՚ի վերնայարկ սենեկի դռնա-
պանին, ճանաչեաց իսկայն, և ողջոյն տոճեալ
ասէ. բարիէ գալուստ քոյ ո՛վ սիրահար աղ-
նի՛ւ երիտասարդ. ՚որպէս գտեր դու զայս
քաղաք. և ՚որով կերպի՛ւ կարացեր ունիլ
մուտ ՚ի սմա. և կամ ՚որպէս համարձակեցար
երևիլ կամ եղանակել ՚ի սմին :

4) Чувствительный Бюль-бюль, послѣ разлуки съ Несимолѣ, болѣе и болѣе пламенною любовію къ Розѣ; наконецъ упомившись, рѣшился оправдываться во градъ Кюлираны въ шой надеждѣ, что можетъ онъ употребя всѣ хитрости, пробраться въ оный, и чрезъ сладостное свое пѣніе снискавъ благосклонность прелестной Принцессы.

Послѣ многихъ трудностей и бѣдствій, понесенныхъ имъ въ неизвѣстномъ ему пути, ведущемъ къ Розѣ, объ которой принужденъ былъ у всѣхъ встрѣчавшихся спрашивать, онъ по преодолѣніи всѣхъ трудностей добрался до града. Увидѣвъ издали пріятнѣйшую зеленѣющую долину и городскія стѣны, онъ удивился чрезвычайному великолѣпію и смѣле приближался ко

4) Влюбленный соловей пролетаетъ къ Розѣ, и будучи принятъ стражемъ кипарисомъ, начинаетъ пѣть во весь городъ.

Ապաքէն ոչ ասացի քեզ թէ աշխատանք մեծ ունելոցես . և թէպէտ ես ուրախեմ որ ողջամբ ժամանեցեր . բայց երկնչիմ թէ բազում տառապանս կրելոցես , զի ահա քրթմընջիւն մեծ է 'ի քաղաքիս . և տիրուհին իմ ևս զայրացեալ՝ կամի գիտել թէ ով է այն , որ համարձակի այսքան վրդովմունս արկանել աստէն :

Պատասխանեաց լուսինեակն , բարերար տէր . մի թէ անձամբ անձին եկի ես այսր . կարող սէրն առ քարշեաց զիս . և ով է որ ընդդէմ կայցէ հրամանի նորա . նա ետ ինձ զօրութիւն կրելոյ զաշխատանս և նա առաջնորդեալ ուղեցոյց եղև ինձ . և սհա կամ ստորեդեալ հրամանի : Չունելով ժամանակ սուրհանդակին այլ ևս առաճել խօսակցելոյ՝ դարձաւ զեկուցանել դշխոյին՝ թէ նոյն սիրահարեալ երիդասարդն է , զոր տեսի յանտառին :

Թէպէտ կարի հաճեցաւ թագուհին . բայց առ 'ի փորձել զհաստատութիւն սիրոյ նորին , անզանազան դէմս ցուցանելով՝ ասէ ցսուրհանդակն . երթ և ծանոյ յիմոյս կողմանէ , թէ շատ է իւրեանս այդքան 'ի

граду, но со всѣхъ сторонъ нашель
 такія укрѣпленія, что пища лѣшаю-
 щая по воздуху и змѣя пресмыкаю-
 щаяся по землѣ не могутъ сыскашь
 пуши къ нему; одна только рѣка,
 текущая изъ града и напаяющая
 числыми струями обильную долину
 показывала входъ шуда возможнымъ.
 Онъ оспановился и въ нерѣшимости
 долго размышляль, напоследокъ же
 съ ошважноспію пламенной и надъ
 всѣмъ владычествующей любви през-
 рѣль всѣ препяпствія даже и самую
 смерть, бросился въ быструю рѣку,
 и съ великими усиліями приплыль
 по оной во градъ. Упомленный ошъ
 успалоспи, полумертвый палъ ме-
 жду разными прекрасными цвѣтами
 неподалеку ошъ приврапныхъ спра-
 жей, которые могли бы поступивъ
 съ нимъ не милосердо, взяшь его
 подъ спражу, но безъ повелѣнія глав-
 наго надзирашеля *Кипариса* не смѣ-
 ли прикасаться къ подобнымъ спран-
 никамъ; шопчасъ донесено было объ
 немъ, какъ о новомъ пришельцѣ.

բարձրն ձկտիլ . և համարձակ առնուլ զա-
նուն իմ 'ի բերան իւր . սակայն ըստորում
նչ պատկանի իմոյ մարդարսէր բարուց զեկե-
տալն առ իս 'ի բայ վտարել խոշտանգանօք,
ուստի և հրամայեմ լռելեայն և մեղմով
կենցաղաւարիլ . զի մի առ իժ շփոթանայ
եզեալ՝ յարուսցէ զամբոխն 'ի վերայ իւր :

6) Այն անորոշ և զոյգիմաց սխառուէր
ընկալեալ պիւլպիւլին, անկաճ 'ի վարանս տա-
րակուսանայ, և նչ զիտէր թէ զի՞նչ խոկաս-
ցէ, լռել նչ կարէր . եզանակել երկնչէր . և
ժուժելոյ կար նչ ունէր . սակայն կամայ ակա-
մայ ճնշեաց զանձն իւր 'ի հնազանդութիւն
պատգամայ դշխոյին :

Պարաճոնդեալ ուրեմն հրամանի թա-
ղուհւոյն, և լուռ մնացեալ 'ի քանի մի աճու-
րըս հառաչէր 'ի խորոց սրտէ . և 'ի գիշերն
ողջոյն ողբայր կականմամբ . և խորհէր զելս ի
բայն հնարել : Ետես 'ի վախճանի՝ որ լռելով
և համբերելով նչ ինչ վճարի . յառաջադրեաց

6) Լուէլ ո՛չ կարելով պիւլպիւլին՝ ճանարասի յոչ
վարդոյն . յորմէ պատասխանի բնիւլեալ, եւս
ուսուճել՝ վարասի երգելոյ :

Кипарисъ немедленно явившись въ величественномъ видѣ, поднявъ его спрашивалъ о имени, родинѣ и причинѣ его прибытія въ священный градъ Розы? Бюль-бюль объявилъ ему свое имя, родъ и опечесство. Кипарисъ изъ словъ его узналъ, что онъ сынъ прежняго его господина, у котораго не малое время Кипарисъ жилъ въ должности спража и многократно носилъ его въ своихъ объятіяхъ. Пригласивъ его къ себѣ съ должнымъ почтеніемъ, опвелъ ему въ верхнемъ этажѣ своего обиталища прекрасную комнату, и обнадежилъ, ни въ какихъ случаяхъ не оставлять его.

Бюль-бюль, обрадованный симъ неожиданнымъ увѣреніемъ, послѣ малаго успокоенія, началъ размышлять о своей любви; сонъ и покой его оставили, цѣлую ночь провелъ въ болѣзнованіи, лишившемъ его всей швердосши. Онъ вспалъ по утру рано, и сидя въ глубокой задумчивости въ высокомъ своемъ жилищѣ

ճանարտակ • այսինքն • աբղուհալ մի դրել և
 յղել առ թաղուհին • որ դուցէ 'ի գութ
 շարժեալ՝ գոնէ եղանակելով անցուցանելոյ
 զանուրս իւր, պարապ շնորհեսցէ : Այսու
 ակնկալութեամբ առեալ թուղթ մի 'ի պատմ
 այսինքն • շուշան ծաղկէ • և թացեալ զգրիչ
 լեզուին 'ի մելան արիւններանգ արտասունաց
 դրեաց զճանարտակ իւր • այսու օրինակաւ :

»Ո՛վ տէր կենաց իմոց, լոյս և զարդ
 աշխարհի • դու որ զոճարձութիւն աչաց՝ բեր-
 կրութիւն սրտից, և կենդանութիւն ուն-
 դաց ես քոյին անուշութեան բուրմամբ,
 հայեաց 'ի տառապանս իմ, և դժան իմոյ ո-
 դորմելութեան • զի 'ի մանկութենէ իմմէ
 գերի եղեալ սիրոյ՝ մեկնեալ 'ի համայն կայ-
 ից և ժառանգութեանց, և անկեալ 'ի դաշ-
 տըս և 'ի լերինս՝ որոնէի յանտառս զենթա-
 կայն սիրոյ իմոյ՝ զոր ոչ ճանաչելով սիրէի
 յանգէտս : Իսկ այժմ որ գտեալ զճշմարտ
 սիրելին, և ընկալեալ զբուրումն անուշու-
 թեան ամենաչքնաղ տենչալոյդ կիզեալ տո-
 չորիմ • որ եթէ չեմ արժանի հայիլ 'ի դե-
 դեցկութիւն դիմաց քոյ • գէթ ներեալ ինձ
 երգելով զսէր քոյ հանգուցից զոգի իմ •
 որ ահա 'ի պատրաստի է ողջակիզել 'ի հուր

началь по старой привычкѣ своей воспѣвать сладоспнымъ голосомъ любовную свою пѣснь шакъ, что всѣ градскіе жипели пришли въ великое изумленіе, не вѣдая, чей былъ голосъ, и откуда взялся чудный сей пѣвецъ; пошому что приврашникъ и его подчиненные никому еще о прибышій *Бюль-бюля* не доносили.

5) *Бюль-бюль* видя, что ему все благопріясшвуешь, болѣе ободрился, и при возхожденіи румяной зари всякое упрое продолжалъ свои нѣжные пѣсни, и разипельными шредлями сладоспнѣйшаго своего голоса наполнялъ весь розовой цвѣтникъ; жипели пошохоньку начали переговаривать между собою о сей новизнѣ, но не зная, чей голосъ ихъ восхищаетъ, и откуда появился, молчали; всякой восхищался пріясшнымъ

5) Роза услышавъ пѣніе соловья, послала Зефира узнать о пѣвцѣ, и запрешить ему пѣшь.

սիրոյ քոյ : Արդ կեանք իմ և մահ դուրով
 'ի ձեռին և 'ի կամս քոյ, հրամայեա՛ ինձ,
 կեցից թէ մեռայց. ողջլէր : “

Լրացուցեալ և կնքեալ զգիրն՝ ետ
 զլաճառն՝ այսինքն. զշուշան թղթատար գոր-
 ծակալն դշխոյին. որ միշտ ունելով 'ի ձե-
 ուին սխտրաստի զտումարս՝ կարգեցեալէր
 յի սոյն սխաշտօն. և խնդրեաց տանիլ զնա
 առ թագուհին : Ընկալեալ վարդոյն զծա-
 նարտակ սխալիւ լին. և զինի ընթեռնոյ
 հաճեցա՛ն տալ նմա սխտասխանի. և առ-
 եալ զվարդադոյն թերթս գրեաց 'ի նոսին՝
 զտնօրիչ բանքս զայսոսիկ :

»Օտանիր ո՛վ քաջ ախոյեանդ սիրահա-
 րաց. բոյս է բարուց ինոյ բարեբարոյ բնու-
 թեան. կիրարկանել զհիւրընկալութիւն,
 և ներողամիտ լինիլ առ իս եկեղոց. և ս ա-
 ռաճել այնմ, որ կոյցէ 'ի բանի իմում. բայց
 նա, որ յուսայ ունիլ հաղորդութիւն ընդ իս,
 պարտ է լինիլ երկայնամիտ, հեզ, և ժուժ-
 կալ, և համբերութեամբ սպասել ընդ հո-
 վանեա՛ն իմով սահմանադրեալ ժամանակի
 վարձատրութեան. ուրեմն լէր խոհեմ և
 զգոյշ յամենայն իրակութիւնս քոյ՝ զի մի

его пѣніемъ, и всякой неперпѣливо
желалъ его видѣшь.

Прелестная, не увядаемая *Кюли-рана* узнавъ опъ пажа о пребываніи
влюбленнаго *Бюль-бюля* въ предѣлахъ
ея града, внушренно весьма шому
радовалась; но желая скрышь сіе,
опяшь призвавъ пажа, спрашивала,
что значишь это пѣніе? „Какой
возмушительной голось появился въ
моемъ градѣ? И кто онъ такой, что
дерзнулъ своимъ громогласнымъ
пѣніемъ нарушашъ тишину наше-
го жилища? Развѣ въ немъ нѣтъ
начальницы? Поди, същи его шеперь
же, и узнай, кто онъ такой, и при-
чину любви, воспѣваемой дерзкимъ
его голосомъ, словомъ подробно
обо всемъ меня увѣдомъ.“

Пейки-Несилиѣ по долгомъ розыски-
ваніи о мѣспребываніи *Бюль-бюля*,
нашелъ наконецъ его въ высокомъ
перемѣ приврашникава обипалища;
онъ шощасъ узнаешъ его, и гово-

վտանկ ինչ կրիցես 'ի չար նախաձուտաց
 ողջ լնիր : " Ե՛ւ կնքեալ զտուամարն ետ շու-
 շանին հասուցանել լուսինեկին :

Առեալ սոխակին զնամակ վարդոյն մե-
 կուսացա՛ւ, և 'ի բուրմանէ անուշուժեան նո-
 րին, իբրև զոճարթացելոյ 'ի գինեոյ՝ հոտո-
 տէր և դնէր 'ի վերա սրտի և աչաց իւրոց
 և ասէր. ահա քեզ ամենաբուժ սպեղանի
 վիրաց. և աներեկի լոյս աչաց. և անդա-
 դար համբուրելով և հոտոտելով նկատէր,
 և ո՛չ իշխէր մխել զմատուենս 'ի բանալ զկնի-
 քնն : Հուսկ յետոյ դողդոջիւն ձեռօք բա-
 ցեալ զնամակն ընթերցա՛ւ. և 'ի յուսադը-
 րական աճեռաւոր բանից նորին, ուշաթա-
 փեալ անկա՛ւ յերկիր : Ապա յարուցեալ 'ի
 բազում խնդուժենէն իբր յախշոակեալ
 յինքենէ, գիշերն ողջոյն ցայնմ աստիճանի
 հնչեցոյց զբոլոր վարդարանն քաղցրանոճագ
 եղանակա՛ւ, որ զփոքունս և զմեծամեծս
 հիացօրէն սքանչացոյց :

7) 'ի սոյն դղրդանաց զինակիր փուշն սու-

7) Իմացեալ զո՛ւշ զնամակին՝ լրաւն հարգեաց զնո-
 նօթարն, որ բազում խօսակցութիւնս արարեալ
 ընդ ոյ՛ւլ-լոյ՛ւլ-լին, եղեալ պարմե զշոյն :

ришь: „влюбленный певѣць, какъ ты нашель эптошь градъ? какимъ образомъ пробрался въ него, и какъ дерзнулъ явиться и пѣшь въ немъ споль громкимъ гѣлосомъ? Я и прежде говорилъ шебѣ о сей не возможности и ожидающихъ шебя опасносняхъ. Впрочемъ радуясь благополучному швоему прибышю, но вмѣстѣ опасаясь, чшобы ты не подвергся большему бѣдспвию; ибо во всемъ градѣ шеперь носипся великая молва о шебѣ.“ Государь мой, опшѣчалъ *Бюль-бюль*, я не самъ собою зашелъ сюда; сильная—всемощная любовь завлекла меня; и кшо можешъ вопрошивишься власши ея? Она даровала мнѣ крѣпость къ преодолѣнню всѣхъ шрудностей. — Она же повсюду была моею и сошупницею. *Несилѣ* недослушавъ словъ его, немедлѣнно возвратился къ Принцессѣ съ извѣштемъ, чшо пѣвецъ есть шопшь же самый, кошораго онъ видѣль въ лѣсу:

սերաճոր, կարի շիտթեալ՝ կոչեաց զդէսն
 նէրկիս . այն է նարդէս . որ միշտ աջօք բա-
 ցօք դիտէր ՚ի վարդարանին, և հրամայեաց
 նմա, զի հեռուեսցի տեսանել թէ ով է այն,
 որ դըրդէ զքաղաքն : Ետ պտտուէր նաև
 սիւմբիւլին, այսինքն նօնօֆար ծաղկան . որ
 էր լրտես քաղաքին . զդեհուլ զկաստադոյն
 պատմութեան իւր . և լրտեսել ՚ի գիշերի
 թէ որովիսի ոք է . կամ ուստի՞ եկեալ է,
 և կամ թէ վստն որոյ այդքան սիրահարեալ
 անհանգիստ առնէ զմեզ . բարձրք տեղեկա-
 ցեալ այսց ամենից՝ զհաճատախն զեկուսցէ
 ինքեան : Ընդ այսու հրամանա՛ւ փշոյն, նար-
 դէսն և նօնօֆարն կարգեցան ՚ի դիտել յա-
 մենայն անկիւնս և ՚ի փողոցս վարդարանին
 և զբուշու՛թեամբ հեռուէին ՚ի տեսանել . և
 վերահասու լինիլ ամենայն իրակու՛թեանց
 լուսինեկին :

Աղորմելի սոխակն՝ ոչ ինչ գիտելով ՚ի սոյն
 որդայթէ . և վստահելով ՚ի հովանաճորու-
 թիւն վարդոյն՝ էջ գիշերայն դոյն ինչ շքել
 և զքօսնուլ ՚ի մէջ վարդարանին, որոյ յան-
 ցանելն ՚ի փողոցէ միոյ՝ տեսեալ նարդէս դի-
 տակին՝ ասէ լռելեայն ցնօնօֆարն, թո՛ւի
 ինձ՝ թէ սա է պանդուխտն այն . զորմէ գի-

Роза при сихъ словахъ *Несима* внушренно радовалась; и для большаго искушенія *Бюль-бюля* въ любви нимало не обнаружила своей склонности, приказавъ чрезъ пажа объявить свою волю ему, чпобъ онъ немѣчалъ о своей любви, и недерзавъ споль часто произносишь своими устами ея имя; хошя я могу, продолжала она, съ безчестіемъ выгнать его изъ града; но шаковой поступокъ съ пришельцомъ въ мое жилище прошивень бы былъ чловѣколюбивому моему нраву; и шакъ повѣлѣваю ему опнынѣ, какъ можно, пише и скромнѣе веспи себя, чпобъ не подашь повода къ смяпенію жишелей во всемъ градѣ.

б) *Бюль-бюль*, услышавъ сіи двоезначущія слова, впалъ въ великую

б) Соловей пребывалъ въ молчаніи, посылаешъ къ Розѣ нисьмо и получаешъ опъ нее опвѣтъ, послѣ котораго съ большею опвѣжностью продолжаетъ свое пѣніе.

տել կամեցան փուշ զինակիր պահապանն
 դշխոյին : Եւ ըստորում ՚ի մնայլ գիշերի
 կասպադոյն լօղկիւն կայր ՚ի թագստի նօնօ-
 ֆարն, և լուսինեկն ոչ տեսանելով անցանէր
 ՚ի մօտոյ . խորամանկ սիւմբիւն ել ընդ
 յառաջ նորա, և կեղծիւն ողջոյն տունեալ
 սկսան մեղմով հարցու փորձ առնել :

Բարեսիրտ սիւլալիւնն ոչ գիտելով զնեն-
 դութիւն սիւմբիւլն, հարապատ սրտիւն ա-
 սաց նմու զն լինիլն, և ՚ի մանկութենէ իւր-
 մէ սիրահարիլն, ոչ գիտելով թէ ում . և
 ապա թէ որսիսի դիպմամբ լուեալ զանուն
 վարդոյն, և վառիլ ՚ի սէր նորա . և նովին
 սիրով դալ և օթագայիլ ՚ի վարդալանի
 սկսամեսոյ գամենայն :

»Ասէ սիւմբիւլն . իղձամ քեզ ով ողոր-
 մելի սիրահար, որ ՚ի զուր դեգերիս . քան-
 զի դու գծուծ և աղքատ ոմն ես . և վար-
 դն գոլով փառաւոր և մեծ թագուհի, զի
 արդ զիջանիցի նա ընդելանալ քեզ : «

»Ասէ սիւլալիւն . ՚ի բանի սիրոյ ոչ գոյ
 խորութիւն ՚ի մէջ աղքատի և հարստի,
 կամ մեծի և փոքու . քանզի ազնիւն սիրտն

задумчивость, не зная на что рѣшишься; молчашь — не могъ; пѣшъ — опасался; — шерпѣшъ, былъ не въ состояніи; по принужденію однакожь повинуюся волѣ Принцессы, содѣлался подвласнымъ ей, и ежечасно выпуская вздохи изъ глубины своего сердца, нѣсколько времени пребывалъ въ безмолвіи и при размышленіи о средствахъ къ облѣгченію своему всю ночь оплакивалъ горькое свое состояніе.

Наконецъ не видя ни какой пользы и успѣха отъ безмолвія и долговременнаго шерпѣнія своего, рѣшился онъ послать прошеніе къ Принцессѣ, въ надеждѣ подвигнуть ее на милосердіе и получить позволеніе, по крайней мѣрѣ, въ пѣніи проводить время горестной своей неволи. И такъ взявъ криновой лиспѣ и вмѣсто пера омочивъ свой языкъ въ кровавыхъ слезахъ, замѣнявшихъ чернила, начерталъ слѣдующее: „Повелипельница жизни моя, чеспѣ

և ճշմարիտ սէրն՝ ՚ի բոց բառնայ զխորոցն
և տայ հաճոտարու թիւն մեծին և ստրկին :

»Ասէ սիւմբիւ ըն . և ուստի է այդ ներ-
գործութիւն սիրոյ :«

Ասէ պիւլպիւ ըն . սէրն է պատճառ և
հեղինակ ամենայն միութեան . և ծագմամբ
՚ի սիրողէ և ՚ի սիրելոյն՝ ունի առնչութիւն
ընդ նոսա . զի է յօդ և շողկապ միաճորու-
թեան . որ կարօղ ներգործութեամբ իւ-
րով՝ թափանցեալ ՚ի սիրողն և ՚ի սիրելին
միաճորի ընդ նոսա . և լինին երեքեանքն
անշիոթաբար մի անբաժանելի :«

»Ասէ սիւմբիւ ըն և զինչ օգուտ քեզ
յայդմանէ . մինչ վարդն ոչ ճանաչէ և ոչ
սիրէ զքի :«

»Ասէ պիւլպիւ ըն . բաճականէ ինձ , զի ես
ջերմեռանդութեամբ յամենայն անձնէ սիրե-
ցից զնա . քանզի զօրութիւն սիրոյ՝ հան-
դոյն խանդամանդի այսինքն , մագնիսի . միշտ
սուքար շելով զսիրելին ճանօթացուցեալ
սիրօղին , կասպակցէ ՚ի մի :«

и украшеніе міра, пы, копорая уве-
 селяешъ зрѣніе, возхищаешъ сердца
 и оживляешъ обоняшельное чувство
 своимъ благоуханнымъ присудспві-
 емъ, возри на меня несчастнаго и
 сжался надъ моими спраданіями;
 плѣненный съ юныхъ лѣтъ любо-
 вію, оставилъ я все свое иму-
 щество и наслѣдство, и отпра-
 вился спранспвовашъ; по горамъ,
 долинамъ, холмамъ, рощамъ и
 непроходимымъ лѣсамъ искалъ пред-
 мета моей любви, копорой бу-
 дучи не извѣстенъ мнѣ, вкрался
 въ мое сердце; но шеперь я нашель
 его, насладился швоимъ аромашиче-
 скимъ присудспвіемъ и возпламѣ-
 нился еще сильнѣйшею къ тебѣ
 любовію. Удоспой меня своего лице-
 зрѣніа, или по крайней мѣрѣ для спо-
 койспвіа души моея, позволь мнѣ
 воспѣвашъ любовную мою къ тебѣ
 спрасъ, въ пламени коея гошовъ
 я кончипъ жизнь свою. Жизнь и
 смерть моя зависяпъ опъ единаго
 швоего мановенія. Со усердіемъ въ

„Ասէ սիւմբիւլն • յոյժ տաժանելի դործ է այդ, և բազում տանջանս պատճառէ քեզ • բարևոր սունես եթէ ՚ի բաց արկեալ զայդ իղձ, հետևիցես փարթամանալ • և նովա՛ն՝ զհանդիստ և զվայելչութիւն քոյ հոգասցես : “

“ Ասէ պիւլպիւլն • իմ վայելչութիւն և հանդիստ, ծանօթութիւն և տեսութիւն վարդայնէ : “

„Ասէ սիւմբիւլն • ո՛հ ողորմելի պանտուխդ ցա՛նիմ ես վասն քոյ • զի եթէ գիտիցէ վարդն՝ զայդքան համարձակութիւն քո, իսկոյն հրամայէ պատժել զքեզ : “

„Ասէ պիւլպիւլն • ես ՚ի տանջանս պատրաստ եմ • և պատիժ նորին ինձ պարգևս համարիմ : “

„Ասէ սիւմբիւլն • երևի որ դու յուսադրութիւն ինչ ընկալեալ ես, որ այդքան հաստատուն ես ՚ի սէր նորա : “

„Ասէ պիւլպիւլն • հա՛նաոն իմ յուսադրութիւն է ինձ, և յոյսն իմ մեծ է և

полной мѣрѣ повинуюсь своимъ повелѣніямъ.“

Запечатывъ письмо, вручилъ онъ *Крину*, тому рабу, который по обязанности своей просилъ предсавишь оное *Принцессѣ*.

Кюлирана прочитавъ прошеніе *Бюль-бюля*, удостоила его благоклоннымъ отвѣтомъ, состоящимъ въ крошкѣмъ увѣщаніи; онъ изображенъ былъ на шакомъ же криновомъ лисѣ:, да будетъ извѣстно себѣ великодушнѣйшій изъ всѣхъ влюбленныхъ, что по шихому и крошкѣ моему нраву я люблю госпепріимство и принимаю пришельцовъ, наипаче имѣющихъ швердое упованіе на мои слова. Пипающій себя надеждою присудшвовашъ въ моемъ сообществѣ, долженъ быть долгошерѣливъ, крошкѣ, и подъ покровишельствомъ моимъ переносишь всѣ неприятности великодушно до назначеннаго времени мздовозда-

աներկբայ, և ոչ երբէք ամաչեցուցանէ.
 Հաճատամ, որ յաճուր միում ընդունելի
 եղեալ մաղթանայ իմոյ՝ ժամանիմ բաղ-
 ձանայս : «

»Ասէ սիւմբիւլն. և որով առհաճատ-
 շէլն այդքան յուսաւ և հաճատաս : «

»Ասէ պիւլսիւլն. հաճաստի եմ յոյժ,
 որ ունի հաճութիւն յինէն. ապա թէ ոչ՝
 ՚ի նախկին անդամի ՚ի լսել նորա զձայն ե-
 դմասկի իմոյ՝ և երգոյ սիրոյս, որ առ նա .
 իսկոյն կամ սրտովէր. և կամ սքսորել
 հրամայեր զիս ՚ի վարդարանէ իւրմէ : «

Բաճական տեղեկութիւն ստացեալ նեն-
 դաճոր նօնօֆարին. առէ յնա համազելով .
 » ուրախ լինէի ևս, եթէ ոչ ՚ի դերևս երա-
 նէին ակնկալութիւնք քոյ : « Եւ զայս ա-
 սացեալ եթող զնա. և գնացեալ առ փու-
 շըն սրտուեաց զամենայն մի ըստ միօջէ՝ զոր
 ինչ լուսն ՚ի նմանէ :

8) Կարի ցասուցեալ փշոյն, աննինջ ըղ-

8) Ցասուցեալ փշոյն. վերահարեալ հալածէ
 զպիւլսիւլն՝ և գնացեալ պարմէ վարդոյն, յորմէ
 և յոյժ յանդիմանի :

лнїя. И такъ будь благоразумень и оспороженъ во всѣхъ швоихъ дѣлїяхъ, дабы не поперпѣшь шебѣ опъ злоумышленниковъ какого-либо бѣдспвія.

Запечапавъ письмо царскою печашю, препоручила она *Крину*, доспавишь его *Бюль-бюлю*, кошорый принявъ оное, съ нимъ скрылся и споль восхищала изходящимъ опъ него благоуханіемъ, чню подобно упоенному крѣпкимъ напшкомъ бодрспвовадь, многократню обонядь его, прижималь къ сердцу и къ глазамъ своимъ, произнося: „сердце! вошь ранамъ швоимъ цѣлшпельный бальзамъ; очш! вошь лучезарное свѣщло для васъ.“ Безпреспаннв лобызаль онъ, обоняя, и любовался имъ, разсмашривая его и не смѣя расшоргнуть печашш.

Наконецъ дрожащшми руками распечапавъ оное и оцупшвъ лѣспнныя для него обнадѣженїя *Розы*, упаль въ обморокъ, по прошеспвїи коего былъ какъ бы внѣ себя, цѣлую ночь

գտատու թեամբ Եկաց առ դրան պալատի վարդոյն՝ վասն լինելոյ վրէժ ինդիր ՚ի մերձեանալ պիւլպիւլին ՚ի նոյն կողմանս :

Սիրատենչ պիւլպիւլին — որպէս ասացաք ՚ի վերոյ, — ունելով վատահու թիւն ՚ի շնորհաց թագուհւոյն, համար ձակեցաւ մատերիւ ՚ի պալատն՝ յուսալով միջոյ իմն գտեալ աեսանիցէ զգեղամայլ դէմս վարդոյն : Իսկ անխիղճ փուշն արեանարբու, յեղակարծ յարուցեալ Եհար աշտէիւ ՚ի լանջս ողորմելոյն. և վիրաւորեալ զնա՝ ոչ ՚ի մահ վախոյց անտի :

Ասր գնացեալ ցթագուհին ասէ .
 «Տիրուհի մեծութիւն քո չունի ինչ տեղեկութիւն. ոլոգամերկ սրիկայ ոմն գծուծ հնարիւք իւրք և թուլտոտութեամբ անհարսզատ կիպարի բարապետին մուտ դրտեալ ՚ի վարդարանն . ՚ի գիշերն ողջոյն գոռալով դոչելով անհանդիստ առնէ զքաղաքացիս : Եւ որ առաւել անսրտեհն է նմա, զերգս սիրոյ յօրինեալ յանուն քո՝ եղանակէ միշտ և սրանծայ իբր թէ սիրահարեալէ քոյնն պայծառափայլ դիմաց, որով պրդտորէ զմիտս համայն լտղաց . որք և ան-

воспѣвалъ сладкимъ своимъ голосомъ пѣснь и наполнялъ ею розовой цвѣп-
шикъ шакъ, чпо и большіе и малые
шому удивлялися.

7) Оруженосный *Тернѣ*, раздра-
женный сяюль необычайнымъ шу-
момъ, позвавъ спража *Нарцисса*, не-
усыпно бдѣвшаго въ розовомъ цвѣп-
шикъ, приказалъ освѣдомишься о воз-
мушишелъ цѣлаго града. Пришомъ
назначилъ *Нонофара* градскаго шпі-
она переодѣшься въ одежду лазуре-
ваго цвѣша, и во время ночной шем-
ношы присмаприваешься, чшобъ полу-
чишь подробное свѣденіе о его лич-
номъ доспоинспѣѣ, о спранѣ, рож-
деніи, и о предметѣ его любви,
копорую онъ воспѣвая не умолкну,
приведь всѣхъ въ волненіе. *Нарциссѣ*
и *Нонофарѣ*, немедлѣнно по приказанію
Терна начали сперечь его

7) Колючій Тернѣ послалъ шпіоновъ Нарцисса и
Нонофара; послѣдній разговаривая очень
долго съ соловьемъ, доносишь о немъ Терну.

կեալինն ՚ի կարծիս • թէ և քոյդ Տաւանու •
 թիւն իցէ ինմա : Արդ եթէ լու լիցի
 այս Արքայ տեառն իմոյ Տօր քոյ • զի՞նչ ստ-
 տաս խանի տացից , որ վասն այսպիսեաց պա-
 Տապան և զինազիր կարգեալ է զիս ՚ի դրան
 քոյ , զի մի արատ ինչ արեւրցի ամբիծ
 անունն քում : Ասան որոյ վերս տունեալ
 սուսերաւ իմով Տարածեցի զնա • բայց ոչ
 մեռուցի թարց քոյին Տրամանի • այժմ
 եթէ կամիս Տրամայեան , զի բարձից զկեա-
 նըս նորին : « Բարկացաւ յոյժ թաղուհին
 և սակ • » ոչ որպիսի անգթութիւն • և
 զի՞նչ բարբարոսութիւն լինմ ՚ի քէն • Բար
 տեսանեցեալ է և լուեալ , որ պանտախդ
 Տիւր ոմն յապատանիին ՚ի քաղաքի միում
 ենթ Տովանաւորութեան միոյ Արքայի •
 թարց քննութեան դատատանի անիրաւա-
 բար խոշտանկեսցեն զնա • զի՞նչ չարիս գոր-
 ծեալ է գորա • կամ զի՞նչ մեղս ունի , որ
 Տամարձակեցար վիրաւորել և Տարածել :
 Եթէ զերգս սիրոյ և դրոճաւից յօրին-
 եալ յանուն իմ երգէ քաղցրանսւադ եղա-
 նակաւ , զի՞նչ յանցանք է գորա • կամ զի՞նչ
 արատ անունն իմոյ : ոչ սպաքէն յսկըզ-
 բանէ աշխարհի մինչև ցկատարած բնական
 օրէնք է Տասարակութեան , գովել զգովե-

въ розовомъ цвѣтницѣ и другихъ мѣстахъ, всячески примѣчая за всѣми его поспупками.

Чувствительный Бюль-бюль, не зная о разспавленныхъ ему врагами сѣняхъ, въ надеждѣ на покровительствво Розы, вышелъ ночью прогуляясь по цвѣтнику, и проходя чрезъ одну опкрытую дорожку примѣченъ былъ спражемъ *Нарциссомъ*, давшимъ пошчасъ знать *Нонофару*, что сей — то есть пошъ самый спранникъ, о коемъ хошѣлъ знать оруженосный *Тернъ*, блюститель спокойствія Принцессина. Бюль-бюль по шемношѣ ночи не примѣняя *Зюмбюля* — *Василька* — или *Нонофара*, облеченнаго въ лазуревую маншію, съ покойнымъ духомъ проходилъ мимо коварнаго *Зюмбюля*, кошорый при вспрѣчѣ осыпавъ его безчисленными ласкашесшвами, подробно разспрашивалъ о причинахъ его спранспвоваіія.

Чиспосердечный Бюль-бюль, безъ

լիս • ստորաճել զպարսաճելիս • և սիրել
 զսիրելիս : Մի թէ ՚ի գովարանեն ռամբ
 զպայծառութիւն և զգեղեցկութիւն Արե-
 դական , և սիրահարեալ փափաղին ՚ի ծա-
 գումն լուսոյ նորին , մեղք իմն դործէ • և
 կամ ամօ թ վերաբերի Արեդական • կամ
 արձատ լինի անունն նորա : Ասեմ քեզ
 կարի նախանձոտ և անիրաճ ոմն ես դու , որ
 զայդ չարիս դործեցեր • զնա՛ ուրեմն փու-
 թով և սպեղանի եղեալ ապուքինեան զվե-
 րըս նորին • և մի ևս խոչն լիցիս նմա աղա-
 տաբար շրջելոյ և զգօսնելոյ ՚ի վարդարանի
 իմում • և մի այլոք ևս ունիցի համարձա-
 կութիւն խօշտանկելոյ և նեղելոյ զնա : “

9) Յայտցանէ բանից դշտոյն՝ կարի ըզ-
 չափեալ փշոյն զնոց ամբաստանել և զըր-
 սարտել առ թագաւորն՝ և սաէ :

»Տէր իմ Արքայ քոյն , մեծութեան
 հրամանաւ զլնակիր և սրահաղան կարգե-

9) Չարեալ զշոյն զնոցեալ ամբաստանէ Գար-
 նան Լափաւորն • և նա հրամայէ որսալ զնա և
 դնել յարժէշտն՝ զի գտարեացէ :

всякаго подозрѣнія о коварномъ намѣреніи *Нонофара*, опкровенно разказаль ему повѣсть о себѣ, о своей любви, и по какому случаю услышавъ о Розѣ, почувспвоваль къ ней горячностъ, завлекшую его сюда, для копорой онъ и живеть въ окруженспяхъ розоваго цвѣтника. *Зюмбюль*. „Я сердечно сожалю о тебѣ, несчастный! шѣмъ болѣе, что ты щепною льспишь себя надеждою; ты не красовишь, сухоцавъ и бѣденъ; а Роза обладаеть всѣми богатспвами и почиается въ свѣщѣ первою Принцессою и Царицею красоты; такъ можешь ли ты имѣть право на ея благосклонностъ?“

Бюль-бюль. У любви споятъ наряду богатый съ убогимъ; благородный съ просполудимомъ; — благородной душѣ, сопряженной съ испинною любовію нѣтъ никакихъ препяшспвій къ доспиженію своего конца; она и богатшаго равняетъ съ бѣднякомъ; у ней

ցաճ ծառայ քոյ ՚ի դրան ստառոի թագու-
 Տի դատեր քոյ, առ ՚ի հսկել. զի մի ստամ-
 բակ ոք եկեալ ցոփութիւն ինչ գործե-
 լով արատ իմն առբերցէ սրայծառ անուան
 թագուհւոյն իմոյ : Են ահա սակառ աւ-
 ուրք, որ ոլոգամերկ գծուծ ոմն ստահակ
 թողեալ զվաստակս ստամալոյ ընչոյ, և
 կերպիւն ինչ մուտ գտեալ ՚ի վարդարանն
 ՚ի մեղիութենէ դռնապանին. և զանաղան
 երգս սիրոյ յօրինեալ յանուն մեծի թա-
 դուհւոյն. զիշերն ողջոյն բարձրաբարբառ
 ձայնիւ գղրդէ զվարդարանն, և սրանծայ
 զինքենէ սիրահարեալ զն թագուհւոյն .
 յօրոյ բանից երկմտեալ համայն ամբոխին՝
 շնչանօք բանասանաց լցուցանեն զսկանջս
 իրերաց : Տեղեկացեալ այսու անցից՝ և
 վառեալ ՚ի նախանձու գառի գորիկայն՝ և
 վիրաւորեալ ոչ ՚ի մահ հալածեցի. ապա
 գիմեալ առ թագուհին զեկուցի ինդրե-
 լով հրաման սպանանել զնա. բայց նա փո-
 խանակ հաճոյ լինելոյ յինէն՝ բարկոցեալ
 յանդիմանութեամբ զներհամին հրամայեաց :

»Ուստի եկի ահա յայտնել քոյին մե-
 ծութեան. և աղաչեմ ներել իմոյ համար-
 ձակութեան վասն ստելոյ ՚իմի կարճառօտ

нѣтъ различія между посохомъ земледѣльца и скиптромъ царей.

Зюмбюль. Откуда производишь столь сильное владычество любви?

Бюль-бюль. Любовь виновница согласія и мира, раждается и возникаетъ отъ взаимнаго чувствія любящихся предметовъ; она могуществомъ своимъ связуетъ ихъ между собою неразрывнымъ дружествомъ и въ самомъ соединеніи содѣлываетъ ихъ вѣчно не разлучными.

Зюмбюль. Какая тебѣ польза отъ любви, кою Роза не только не пишетъ къ тебѣ, ни даже тебя и не знаетъ.

Бюль-бюль. Я довольствуюсь и тѣмъ, что наслаждаюсь одною чистѣйшею къ ней любовію. Сила ея, подобно силѣ магнита; привлекая сердца любящихся, соединяетъ ихъ во едино.

բանս . թէ թաղուհի դուստրն քոյ՝ ոչ ևս է նոյն ամիսիկալ զօհն , այսինքն կոկոնն . որպէս բազմեցուցեր յաթոս . այլ այժմ դէմք և երեսք իւր բացեալքնն . և ինքն հակեալ է ՚ի հաճոյս դրոճատից . որոց և թուլատրէ վստահ և համարձակ եղանակել զերգս սիրոյ՝ և սրանծալ իբր թէ սիրողք են թաղուհւոյն : Տեսանեմ ես յայտնի ակներև , որ այսու թուլատոճութեամբ նորին , և կամ՝ առ ՚ի ասել զուղիղն հաճանութեամբ նորին , փութով ՚ի սուղ ժամանակի ըսանի վարդարանն սինլիքոր այսինքն . դուհիկ սիրահարօք : Սակս որոյ ահա վասրն լցուցանելոյ զպարտաճորութիւն իմ զեկուցի զհամայնն . զի մի տէրութիւն քո բարկասցի ՚ի վերա իմ թէ զիարդ կանուխ ոչ աղղեցեր ինձ :

Լոճեալ խոհեմ թաղաճորին՝ ծանեաճ զքոնսարկու քսութիւն նորին , և կամելով ինքնին փորձիճ ստուգել ՚ի թաղուհւոյն , ասէ ցփուշն . ուրէ այժմ այդ սինլիքոր :
 ,, Պատասխանեաց փուշն . հաճաստի եմ որ տակաճին ՚ի վարդարանի անդ է . քանզի այնքան սիրահարեալ և ապաստանեալ է ՚ի շնորհս թաղուհւոյն , որ ոչ թէ դանիճ և

Зюлюлю. Сказанное побою почти не возмочно; ты подвергнешся чрезъ по многимъ бѣдспвіямъ; дружески совѣшую тебѣ оставитъ намѣреніе, спараться лучше о приобрѣтеніи богашства, и шѣмъ снискашь себѣ спокойствіе и славу.

Бюль-бюль. Все мое спокойствіе, моя слава соспоаятъ въ наслажденіи лицезрѣніемъ Розы и въ снисканіи ея благосклонности.

Зюлюлю. Ахъ! бѣдной странникъ; я могу шолько о тебѣ жалѣшь. Еспѣли Роза свѣдаеть о швоемъ дерзкомъ предпріятіи, то не минуемо посшигнешъ тебѣ спрогое ея наказаніе.

Бюль-бюль. Я гошовъ на всѣ мученія; казнь ея будетъ моя наградою.—

Зюлюлю. Изъ словъ швоихъ видно, что ты какъ бы обнадеженъ Кю-

սպառնալեօք • այլև մահաւիժ տանջանօք
 ևս չկարէ ոք մեկնել զնա ՚ի սիրոյ և ՚ի
 հովանաւորութենէ նորին • և ոչ գիտեմ
 թէ վասն էր : «

Յայնժամ հրամայեաց Արքայն որսոր-
 դաց իւրոյ երթալ լարել զվարմն • այսին-
 քլն թալակս • և որսայեալ զնա բերել ին-
 քեան ողջամբ և անվնաս :

Գնայեալ որսորդաց սպարաօտեցին
 զվարմն, և արկեալ զհատս ընդոյ սպա-
 սէին արկանել զողորմելի պիւլպիււն յորո-
 դայթ : Եւ խղճալին այն՝ որ լռեալ էր
 յաւուրն յայնօսիկ • դոյն ինչ առողջութիւն
 դատեալ ՚ի վիրաց սնտի, ահիւ և դողու-
 թեամբ շքէր ՚ի վարդարանին, որ տեսեալ
 զհատս ընդոյ՝ մերձեցաւ ՚ի ինուզքսոյց
 որովայնին : Բայց անզգոյշ գոլով անկաւ
 յորոդայթս որսորդաց, որք կալեալ զնա
 տարան առ թագաւորն • և նա հրամայեաց
 ունիլ զնա յարդելանս ՚ի վանդակ երկա-
 թի • մինչև տեղեկացեալ ՚ի բանից թագուհ-
 ւոյն, արացէ դատաստան և զհատուցումն :

Նմանապէս և թագուհին վերահատու

дираною, что такъ смѣло и опважно
ищешь ея любви.

Бюль - бюль. Вѣдая рѣдкую кро-
посль и мягкосердіе Розы, надѣюсь,
что она неопуспипшь поругашься
надо мною и вмѣспшь не опчаяваюсь,
что она преклонипшь когда либо ухо
свое на мои умилосщивленія, снизой-
депшь на мои прощениа и я доспигну
желаемаго.

Зюлюбюль. Что заспавляешь тебѣ
ласкапшься споль величавою мыслію?

Бюль-бюль. Я совершенно увѣренъ
въ благоразположеніи ея ко мнѣ;
ежели бы она чувспшвовала опшвраще-
ніе ко мнѣ, то при перьвомъ про-
возглашеніи пѣсни моеи, изъявляв-
шей къ ней мою любовь, она немѣд-
ленно съ посрамленіемъ выслада бы
меня изъ своего цѣпника.

Хипрый Зюлюбюль, вывѣдавъ обо
всѣмъ, наконецъ сказаць ему: „же-
далъ бы я щасливаго успѣха всѣмъ

եղեալ քսութեան փշոյն՝ և բանտարկեց-
ման սոխակին, կարի դժբեցած. և սպա-
սէր զխառնի ժամու խօսիլ ընդ Արքայ
Տօրիւրոյ. և դատաստանած յայտնել զան-
մեղութիւն լուսինեկին և վեճիւնդիր լի-
նել ՚ի փշոյն :

10) Բայց ըստորում իրակութիւնք աշ-
խարհի. զոլով իբրև շրջաթաճալ անոճաց
փոփոխուն և անկայունք, և ամենայն եր-
թալուսնեայք ենթակայք բազմեղանակ
փորձութեանց՝ որք միշտ ելով ՚ի պատրաս-
տի՝ որպէս յեղակարծ կայծականց ՚ի ժա-
մանիլն են յանակնունելի պահու : Յաճուր-
սըն յայնտօրիկ յանկարծակի եկն եհաս ան-
հրնարին վիշտ և նեղութիւն ՚ի վերա քա-
ղաքին վարդարանի. որ վեր ՚ի վայր տա-
պալեաց զվայելութիւն՝ և զանդորրու-
թիւն քաղաքին, և բնակչաց նորին :

Քանզի սուղական շրջանակի թագա-
ւորն Հակոբեանց. այսինքն Արքայն ամուսն

10) Արդո՛՛մանս վարդարանին յաճանն լուսինե-
կի՝ և յԱրդի՛ ստաբապէտի՛. և զմիտուսս փար-
նան ընդ վարդոյ :

пвоимъ домогашельствамъ! Послѣ чего пошчасъ пришедъ къ *Тѣрнцѣ*, все слышанное разказаль ему опъ *Бюль-бюля*.

8) Раздраженный симъ *Тернѣ* еще неусыпнѣ бодрспвоваль при входѣ къ *Розѣ*, въ надеждѣ опмспишь *Бюль-бюлю*, ежели онъ къ нему приближися. Влюбленный *Бюль-бюль* надѣясь на благосклонность *Принцессы*, осмѣлился пройши къ ея черпогамъ, близь коихъ желаль получить время насладисья лицезрѣніемъ прекрасной *Розы*. Вооруженный оспрымъ орудіемъ *Тернѣ* внезапно подкрался, поразиль его въ хребетъ и сяжело ранивъ, удалилъ его наконецъ опъ черпоговъ.

Послѣ чего предспавъ предъ *Принцессою* съ жалобой, говорилъ ей:,,

8) Раздраженный *Тернѣ* ранишь *Соловья*, выговляешь его изъ цвѣтника, попомъ жалуется *Розѣ*, которая будучи не довольна поступкомъ *Терна* дѣлаешь ему выговоръ.

Կայսրն Յուլիս • լուծեալ զգեղեցիութիւն
 և զվայելչութիւն վարդարանին • ՚ի նա-
 խանձ շարժեալ՝ եւսոյ իբրև զՏնոց : Եւ
 Տրամայեաց Անհրիմիւսն պսինքն Արփի
 լուսաւոր սպարապետի իւրոյ, սրատրաստիլ
 և սպառապլինիլ Տրատապ զինուք, և յար-
 ձակիլ ՚ի վերա քաղաքին վարդարանի • և
 Տրոյ ճարակ տալով կիզել և տոչորել զա-
 մենեսին • և տապով ջերմութեան սրապա-
 կեցուցանել զնոսա • և անսպաս դարձու-
 ցանել զվարդարանն իբրև արտի Տնձեցե-
 ւոյ, և որպէս դաշտի խորշակաւ տօթացե-
 ւոյ :

Ըստ Տրամանի կայսեր Յուլիսի • մեծ
 սպարապետն Արփի լուսաւոր սպառապլին-
 եալ Տրահանդոյն զինուք, և ՚ի կողմանէ
 սցրեցեալ դօտւոյ յատուկ օթարանէ իւր-
 մէ յարձակեալ եկաց ՚ի վերա վարդարա-
 նին • և սկսաւ Տրացանօքն ցնցուզից իւրոց
 ջեռուցանելով սրապակեցուցանել զամենե-
 սին • որոյ ՚ի զօրեղ տապոյ սևացան դէմք
 ողկուզից օրթոյ • և դեզնապոյն ներկեցան
 տանձք և ծիրանք • արխներանդ եղէն կե-
 աաք • և մղտացան բալք • խարշատեցան զա-
 լարիք բուսոց • և բազմութիւնք նորարող-

имѣю честь донести, что какой то съ обнаженными ногами хищникъ, проныривомъ своимъ, и небреженіемъ въроломнаго Вашего спража Кинариса бѣсѣдуешь въ вашемъ цѣвникѣ, проводишь шамъ цѣлую ночь въ пѣніи шакъ, что своимъ громкимъ голосомъ беспокоишь всѣхъ градскихъ жителей, и, что всего не приличнѣе, въ песни изьявляя вамъ свою любовь, гордишься мѣчпаніями о красотѣ вашей и шѣмъ болѣе возмущаешь народъ, кои подозрительныя пишають мысли о шаквой его горячоспи, хощябы онъ находился и подъ Вашимъ покровишельствомъ. Ежели свѣдаешь о томъ Государь мой, а вашъ Родишель, тогда пославленный для ошвращенія всѣхъ не пріятноспей, угрожающихъ безчестіемъ не порочному вашему имени, что буду я ошвѣчашъ предъ нимъ? За дерзоспъ я ранилъ пришельца мечемъ, но не осмѣлился лишитъ его жизни безъ Вашего повелѣнія; ежели дадите оное, сей часъ его исполню.“

բոջ մանկահասակ անկոց թառամեալ նուազեցան : Ջանաց Արքայն դարուն դիմամարտիլ ընդ նմա, և ժողովեալ զզօրակահնրս և զզօրապետս իւր որպէս գետոց և աղբերց : Եւ որպէս շիթից ցօղոց և անձրեաց զբազմութիւն մատուոճակաց ՚ի տեղիս տեղիս կարգեալ, և սառնատեսակ ջուրքք սպառազինեալ յորդորէր զնոսա զովացուցանելով զսաղարդապաճոյճ զօրականս տընկոց և շերվներանգ ծաղկաթիթ գործակալս բուսոց մղել ՚ի պատերազմ ընդ դէմ տապոյ ջերմութեան Արփուոյ :

Բայց ոչ կարաց տեւել զի կիզեր զամենեսին և տոչորէր որք ընդ դէմ ելանէին : Եւ ոչ սակաւ զօրապետք, որք իբրև գետոց զսառնորակ զէնս մատուցանէին մատուոճակաց, և հանդոյն ցօղոյ և անձրեաց զովացուցանէին զզօրականս, ամենեքին ՚ի վախուստ դարձեալ որպէս գոլոշեաց հալածականք լինէին :

Եւ ոմանք իբք զցամաքեալ զառուս մեռանէին, ուստի և անթիւ բազմութիւն ՚ի ծաղկատեսակ գործակալաց, և կանաչասաղարդ տասնապետաց և յընտիր զօրականաց

Принцесса, разгнѣванная за тако-
вой поспупокъ на *Терна*, сказала:,,
что я слышу? Какое безчеловѣчіе
и какая жестокость! неслыханое
дѣло! безъ всякой вины и не пра-
ведно угнешашъ спранника при-
бѣгнувшаго подъ защиту нашего
Государства! Какое злодѣяніе или
проспупокъ онъ учинилъ, что ты
дерзнулъ ранишь и удалишь его
отсюда? Есплиже сладостнымъ го-
лосомъ изьявляешь мнѣ въ пѣсни лю-
бовь свою, то какое сдѣлалъ онъ
чрезъ то безчинство и какое на-
несъ безчестіе имени моему? Хва-
лишь добрыхъ, хулишь злыхъ и лю-
бишь доспойныхъ, не еспли правило
природою намъ внушаемое? Еслибы
кто превозносилъ похвалами Солн-
це и льпошу его, и пламенно желая,
чтобы оно возсіяло; то вмѣнилось ли
бы ему сіе въ преспупленіе? Помра-
чилъ ли бы онъ чрезъ то блескъ Сол-
нечнаго свѣшила и обезславилъ ли бы
имя его? Сколь зависпль и недо-
брожелашелень ты? Приказываю сію

կիսայրեացք ընէին : և ոմանք ևս ՚ի պոս-
քեցմանէ նոճաղեալ յերկիր տապալէին :

Իսկ բնակիչք քաղաքին ՚ի բազում նեղու-
թեննէ ՚ի մէջ ճովու քրտանց ընկղմէին :
Տեսեալ գարնան թագաճորի զայս աղէ-
տալի դիպոճած . լսալաւ յուսահատեալ՝ է-
տա զվարդ անթառամ գուետին իւր, և
անհետ եղեալ խոյս ետ ՚ի վարդարանէ ան-
տի, որ սչ ոք կարաց գիտել ուր գնալ
և ապաստանիլ նորին : Իսկ արփի լուսա-
ճոր սարսապեան Յուլիս կայսեր՝ քանի մի
օր ևս զկայ տուեալ, և զինի բաճահան խօշ-
տանկերոյ զվարդարանն՝ թողլով զմնացոր-
դըս բնակչաց քաղաքին ՚ի մէջ տապոյ և
տագնապի, գարձ արարեալ զնաց ՚ի ճանա-
պարհ իւր :

11) **Չայս ամենայն անցս վարդարանին**
լուեալ Ապրիլ հէղոն . այսինքն գուքսն Աշ-
նան . որ իրր ինքնիշխան բնակէր ՚ի մասին
Եճրոպիոյ՝ ՚ի մէջ Արևմտից և Հիւսիսոյ

11) Իշխանն Աշնան յիւր պէրեմալն սպարա-
պէսն, որ ճարպիչօքնն առաքուլէմսն արեալ
վարդարանին, ապա մերկայուցեալ զամենեւին
սարսապէ ինչեան :

же минушу по сѣшишь къ раненому тобою спраннику, уврачевашь его, и не шолько не касашься его, но и не възпяшашь ему свободнаго входа въ мой розовой цвѣшникъ.

9) *Тернъ* до ожеспоченія раздраженный сею рѣчию Принцессы, не медленно опсправился съ донесеніемъ объ ономъ къ Царю весны, которому говорилъ шакъ:

Царь! ты поставилъ меня съ оружіемъ при входѣ, ведущемъ къ Принцессѣ, швоей дочери, бодрствовашъ для безопасности ея и предохраняшъ ее опъ всѣхъ не благопріятныхъ приключеній, угрожающихъ безславіемъ непорочности ея.

Нѣсколько дней назадъ тому какойшо

9) Озлобленный Тернъ идетъ съ доношеніемъ къ Царю весны, который приказываетъ поймашъ Соловья и посадишь подъ шражу до разсмотрѣнія дѣла,

կողման աշխարհի • և տեղեկացեալ զիս-
խըստենէ Գարնան թաղաւորի, և զդարձ-
մանէ մեծի սպարապետին Արփուոյ • յարմար
ժամանակ վարկեաց տիրել անխիստան եր-
կրին • կոչեաց զՊէրէիւն ալիմքն զտերևա-
թափ սպարապետն իւր • որ էր այր ճար
պիկ և հանձարեղ • և սլառոճիրեաց նմա՝
առնուլ ընդ ինքեան զբազմատեսակ սա-
րէնս զանազան մրգեղէն կերլեաց և ըմ-
պելեաց • և զօրաժողով եղեալ բաղնու-
թեամբ իբր երկահնչիւն հողմոց սրտրիչ
զօրականաց և զօրասլետաց, և դնալ տի-
րել քաղաքին վարդապանի • ուր նախ ճար-
պիկօրէն առատութեամբ և կեղծուսատիր
սիրով և քաղցրութեամբ որսալ զսիրտս
բնակչաց : Եւ ասա հնարադիտութեամբ
մերկել և կողոպտել զամենեսին • և զսա-
տութեամբ լինել ՚ի պատրաստի, որ ՚ի
յարձակիլ ումեք զօրագոյն թաղաւորի,
կարիցէ ճողոպրել զանձն :

Առեալ տերևաթափ սպարապետն
յԱշնան դքսէ զայս սլառուէր • և տեսեալ
զսաննայն սրտորաստութիւնս իւր ըստ իը-
րատու տեսան իւրոյ՝ երթեալ հանդար-
տութեամբ եմուտ ՚ի քաղաքն վարդա-

съ обнаженными ногами бѣднякъ по неоспорожности спража появился въ розовомъ цвѣшникѣ, и, сложивъ различныя пѣсни о своей любви къ Принцессѣ, чрезъ цѣлыя ночи громкимъ своимъ пѣніемъ наполняетъ всѣ окрѣстности и еще щеславится такою любовію; народъ возмущенный симъ произшествіемъ, въ шайнѣ на оное ропщеть.

Я, получивъ подробное обо всѣмъ извѣстіе, опыскалъ сего иностранца и во гнѣвѣ поразивъ его несмертельно, наконецъ принудилъ его удалиться. Очемъ доносилъ Принцессѣ, съ испрошеніемъ ея соизволенія о опнытіи у него жизни; но она, съ гнѣвомъ и съ угрозами запретила мнѣ къ нему прикасаться. Поэтому я и поспѣшилъ донести о томъ Вашему величеству, и просить прощенія въ моей дерзости. При чемъ осмѣливаюсь донести вамъ, что дочь ваша не есть болѣе пощъ коконъ, (*)

*) что значить: разцвѣшшая роза.

բան . և հրամայեաց խաբշիկ զօրսպետաց
 իւրոյ՝ նախ քաղցրահնչիւն բանիւք համո-
 զելով զամբօխն զովացուցանել ՚ի տապոյ
 սրապակեցմանէ իւրեանց : Եւ ապա բացեալ
 զճեռինս սրսրէնից մըգեղէն կերլեաց և
 ընկելեաց՝ լցոյց առտուութեամբ զչտեմա-
 բանս և զնառանս քաղաքացւոյ : և այսու
 հնարիւք յանկոյց ինքեան զսիրտս նոցա :

Յետ որոյ սկսած ձեռն արկել ՚ի սա-
 զարթախտ փարթամն . և սակաւ առ սա-
 կաւ մերկել և կողոպտել զնոսա :

Եւ զի մի քրթմնջիւն լիցի ՚ի բնակիչս
 քաղաքին , պիտակ այսինքն զառ ոսկւովք
 վարդարէր զիտոյցս և զյատակս վարդարա-
 նին , առ ՚ի զբաղեցուցանել զնոսա : Եւ մինչ
 մերկացոյց զամենեսին սրտուէր ետ զօրաց
 իւրոց խօշտանկել զամբօխն ՚ի գիշերի սառնա-
 շունչ եղանակօք երկոյ՝ և ահացուցանել զի
 մի սպաստամբութիւն ինչ խորհեցոյին : Բայց
 ՚ի ցերեկի թուրապել և շողքօրթել զի
 զբաղեցոյին ՚ի զբօսանս :

Եւ այսու եղանակաւ բոլոր ամբօխն ՚ի
 գիշերի ընդ յարկաւ եղեալ զբօսնուին . և ՚ի

Какъ возвели вы ее на престоль. Ланишыея опушились, какъ оны солнечнаго зноя опускающа дшвїя розы — и сдѣлалась полико опважною, что предалась любви, копорую позволяешь сему пришельцу явно воспѣвать въ пѣсняхъ и гордишья, яко любимцу ея. Я предвижу, что за симъ поползновеніемъ, или, лучше не позволишельнымъ удовольствіемъ въ скорости послѣдуешь то,, что прекрасный розовый цвѣтникъ наполнился полною маловажныхъ любилелей. И такъ по долгу моему въ избѣжаніе въ послѣдствіи времени Вашего на меня гнѣва, за мѣдленное увѣдомленіе о семъ важномъ произшествіи, осмѣлился я шеперьже въ подробности донести объ ономъ Вашему Величеству.,,

Благоразумный Царь, при сихъ словахъ *Терна*, подозрѣваемаго имъ въ коварствѣ, хотѣлъ узнатьъ объ ономъ произшествіи оны самой Принцессы; оны спросилъ его, гдѣ нахо-

տունջեան հետևէին ՚ի պատրաստութիւն
զիշերսցին խնճոցից :

Արդ սցսպիտի հնարիւք սպարապետն
Պէրհիւրէլ այն է տերևաթափ ընտելացու-
ցեալ զամբոխն ինքեան. մերթ քաղցրու-
թեամբ և մերթ խստութեամբ վարելով
ընդ նոսա տիրէր անշքացեալ քաղաքին
վարդարանի :

12) Բայց ժամանակն հոլովական, որ միշտ
թաճալելով զանիւն իւր այլայլէ զդէմն, և
յեղակարծ իմն սաճու յարուցանելով զա-
նակնունելի պատահարս՝ փոփոխէ զկացու-
թիւնս ստորագրելոց : Ահա այլ իմն աղ-
մուկ ևս յառաջածեալ վրդովեաց զդուզ-
նաքեաց զանդորրութիւնս բնակչաց վար-
դարանին :

Ի սոյն ժամանակի Շահշիւա այսինքն
Արքայ ձմեան անոճանեալ հզօր և ահա-

12) Ձօրեւ հայսրն հնամն Բարհայեալ ՚ի վէրս
Աշնան. յի՞ զձիւնն ցրտագոյն սպարապետն, և
տիրէալ ճարդարանին, ստաննէցուցանէ զամբոխն :

днися пошь проспакъ? на что Тернь
 ошьвчалъ:, Я надѣюсь найши его и
 шеперь въ розовомъ цвѣшникѣ; онъ
 сполько влюбленъ въ Принцессу и
 разположенъ въ благосклонности
 ея, что нешокмо не спрашишся уг-
 розъ и мученій, но гошовъ на всѣ
 бѣдспвія; никакія смершныя муки
 не въ соспояніе ошевечь его ошь
 любви и покровишельсства ея; при-
 чины же шому я не посшигаю.“

Царь даль повѣленіе поймашь его
 и предспавишъ живаго. Посланые
 ошь него шпіоны распавивъ повсю-
 ду злоковарныя свои сѣши пригошо-
 вили *Бюль-бюбю* пищу по причинѣ бѣ-
 дности его, шущъ и ожидали случая
 поймашь въ оныя, сожаленія достош-
 наго спранника, который за болезнію
 ошь ранъ пребывалъ шогда въ без-
 молвіи; по совершенномъ своемъ ошь
 оныхъ исцѣленіи онъ съ великимъ о-
 пасеніемъ прогуливался въ розовомъ
 цвѣшникѣ; во время прогулки замѣ-
 шиль пригошовленную для кого шо

ըոր մեծ թագաւորն Ապարքտիաս • լուր ա-
 ռեալ զփախտտենէ դարնան թագաւորի • և
 յետս չողելոյ Արփի սպարապետի և տիրե-
 լոյ Աշնան իշխանի գերաճռչակ քաղաքին
 վարդարանի • շարկացաւ յոյժ թէ զի՞նչ յար-
 մարութիւն որ այնպիսի գեղեցիկ և վայե-
 լուչ տեղին, Աշնան աստիճանի մասնաւոր
 իշխան ոմն ճարպիկական Տնարիւք տիրեա-
 ցէ : Առչեաց զՊէրժիտօրի • այսինքն ձիւն
 ցրտադոյն անոճանեալ սպարապետն իւր • և
 սաստիկ հրաման տուեալ նմա պատուիրէ
 շուտով ժողովել զառնաշունչ զօրականս
 ձմեռն եղանակի • և երթեալ ՚ի քաղաքն
 վարդարան առնել զնա իօտոյ • այսինքն ձմեր-
 նային բնակութիւն զօրաց իւրոց • և ոչ
 թողուլ ՚ի նմա պարսպ տեղի, այլ ամե-
 նայն յանկիւնս և ՚ի խորշս ընուլ զօրակա-
 նօք : Եւ եթէ որ ՚ի բնակչաց յանդգնեալ
 աղխեսցէ զդրունս՝ յերդոց անկանիցին • և
 եթէ փակեսցեն զերդս՝ ՚ի լուսամտից մուծ-
 ցին ՚ի ներս և բռնութեամբ տեղակայեալ
 ազդեսցեն ՚ի նոսա զսառնութիւն Արջային
 շրջանակի • զի ծանկցեն ամենեքին զմեծա-
 դոյն զօրութիւն և զպղեցութիւն ձմեռ-
 նային իշխանութեան :

Ընկալեալ զայս հրաման ձիւն ցրտա-

пищу; и истощенный отъ голода, вознамѣрился подкрѣпить ея ослабѣвшія свои силы, но сія не оспорожностъ вовлекла его въ несчастіе, шакъ чшо шпіоны поймавъ не медленно опвели его къ Царю, кошорой приказаль посадить его въ шемницу, обнесенную железною решешкою до совершеннаго изслѣдованія и правильнаго по суду воздаянія.

Принцесса свѣдавъ о сдѣланномъ отъ *Терна* донесеніи Царю, и о заключеніи *Бюль-бюля* въ неволѣ, чрезвычайно на сіе разгнѣвалась и ожидала случая при перьвомъ свиданіи своемъ съ опцемъ объяснишься и доказать предъ всѣми невинностъ *Бюль-бюля* и уличить въ коварствѣ *Терна*.

10) Но какъ все на свѣшѣ превра-

10) Безпокойство города *Розы* отъ лѣшняго Царя и свѣшозарнаго его военачальника; удаленіе отъ нея весны.

դոյ սպարապետն ձմռան կայսեր, և դու-
մարեալ զանհուն բաղմուծիւն զօրականաց,
ածապարեաց անկանիլ յեղակարծ ժամու
դիշերայն, ՚ի վերա վարդարանին. և ըստ
պատուիրի տեսուն իւրոյ՝ ելից զքաղաքն
առ հասարակ անդուծ և խստաշունչ զօ-
րականօք. և ոչ եթող ՚ի նմա դէծ ոտնա-
չափ տեղի ինչ թափուր, կարկոյէ ոք սպա-
տանիլ :

Չարթուցեալ ընդ այգն բնակչաց քա-
ղաքին՝ և տեսեալ զանհուն բաղմուծին
ձիւնատեսակ սպիտակախալ զօրականաց՝
որք իբրև լնագոյն գորդից տարած եալէին
ընդ ամենայն երկիր, դողալով անկան ահ
և երկիւղ. և փութացան ամենեքին աղ-
խել զգրուեստ՝ զերգս և զուսամուտս յար-
կաց իւրեանց՝ և ներփակիլ ՚ի նոսին : Տե-
սեալ տերեւթափ սպարապետի աշնան
Դքսի, թողեալ զկահ և զկարասիս իւր
զաղտագողի վախեալ մաղապուրծ :

Յայնժամ համարձակ տիրեալ ձիւնցրտա-
գոյն սպարապետի, զըողոր վարդարանն ծա-
ղէ ՚ի ծաղ փոսոց այսինքն բնակուծիւն ա-
րար խստաշունչ զօրականաց իւրոց. որք

шно и не постоянно, шо и жипели земли бывають подвержены различнымъ бѣдспвіямъ, внезапно поражающимъ ихъ подобно молніи. Въ сіе самое время городъ Розы прешерпѣль всѣ слѣдствія войны, уничтожившей его благолѣпіе, всеобщую пишину и спокойствіе.

Африканскій Царь, *Шахъ-Талиузъ* Царь лѣша, много наслышавшись о благолѣпіи и красотѣ розоваго цвѣтника, возпламененный завистію подобно огненной лавѣ на пуши своемъ все попадающей, повелѣль *Миери-Мюнирцъ*, свѣшозарныхъ своихъ силъ военачальнику, приготовившись къ ополченію со всѣми огненосными орудіями, для осады розоваго города, всѣхъ жипелей предавать огню, помилъ жаждою и голодомъ, словомъ, обратишь городъ въ пустыню, подобно пожапой нивѣ, или побипшой градомъ долинь.

По повѣленію Государя, великій

գործով ծնունդ սառնամանեաց՝ թէ զի՞նչ
վիշտս և անձկութիւնս հասուցին ամբո-
խին, չէ կարելի ընդ գրչա՛ւ արկանել. յո-
րոց ահէ ամենեքին ՚ի մէջ յարկաց իւր-
եանց իբրու թէ ՚ի բանտի ամբացեալ սա-
սանէին: Ե՛ւ անդու թ զօրականք՝ զորս
դտանէին բացօթեայս, շնչասարուս արա-
րեալ իբրև զվայտ չոր սառուցանէին:

Ե՛ւ ո՛չ բա՛ւելով այսու խստութեան՝
ջանային ներթափանցիլ ՚ի յարկս՝ և ըզ-
ներփակեալս ՚ի նոսին անդէն սառուցանել:
Ե՛ւ նոքա ոչ զայլ ինչ հնարս ունէին զեր-
ծի՝ բայց եթէ կուտել զվայտ և այրել,
և բոցով նոցին մարանչելով ընդ սառնա-
շունչ զօրականաց՝ վտարել զնոսա ՚ի սենե-
կաց իւրեանց. Ե՛ւ յենլով ՚ի հնոցս՝ սպաս-
տանիլ ՚ի նոսին: Սակս որոյ և ազահ խե-
ռաբարոյք զվայտն ՚ի գին հրոյ վաճառէին:

Ե՛ւ եթէ հարկ լինէր ելանել ումք ՚ի
յարկաց. աղքատք դողալով յահէ նոցին
իբրև երագափոյթ սուրհանդակաց վազվա-
ղէին. և վարթամք հանդոյն բեռնակրի,
մաշկօք ալո՛ւ՛խսուց՝ գայլոց և արջուց բեռ-
նա՛ւորեալ շրջէին, զի մի ՚ի սայրասուր

вождь его свѣшовоспокъ, вооруженный огненосными орудіями, двинулся опъ жаркаго пояса своего жилища, осадилъ градъ Розы, началъ палишь его огнемъ и помипъ жаждою жишелей. Опъ сильнаго жару поблекли винограды, пожелпѣли априкосы, покраснѣли сливы, созрѣли вишни, засохли зеленыя распѣнія и другія молодыя деревья.

Царь весны, всѣми силами сопротивлялся нашествію его, собравъ воевъ и военачальниковъ своихъ, прошивопосшавиль преградою ему рѣки и источники и для пошущенія пожаровъ сосшавиль изъ нихъ подобную дождю и росѣ оборону; самъ же осшановившись при прохладительныхъ ручейкахъ, ободрялъ своихъ воиновъ облеченныхъ въ зеленыя — *деревья* — и выпшканныя разными цвѣтами одежды — *военачальниковѣ*, — и послалъ ихъ прошиву зноя свѣшовоспокова. Но при всемъ своемъ усилии не могъ прошивоспоаяшь силь-

սլաքաց նեախց նոցին խոցիցէին : Իսկ ազ-
 բիւրք և դեռք քաղաքին և դաշտաց՝ պա-
 շարեալ յերկիւղէ՝ ենթ թ բիւրեղտոեասկ կը-
 ճեաց վիմաց թաքչէին : Եւ մինչ քաջա-
 մարտիկ ոմանք յասպարէզ մտանէին . ան-
 զուստ զօրականք՝ խաղառնելով ընդ նոսա,
 զնչացս այսինքն զպէխերս՝ հանդոյն ՚ի տապա-
 րէ անբեկելի կոթեղ թխոց հանդիճէին . և
 զթելս մօրոճաց նոցին սառուցեաց մարդար-
 տօք պճնեալ՝ իբր թէ քաջ ախոյեննի ու-
 մեք ծաղրելով կատակէին : Իսկ սպարա-
 պետ նոցս, քանքար քանքար . այսինքն
 չիւլչի չիւլչի սառուցեալ ձուրածուս ար-
 ծաթի սլարգես ընծայէր . որովք և բնա-
 կիչք քաղաքին զմտանս քիմեռնոսից իւր-
 եանց առատօրէն ընոճին :

Եւ այսպէս բնակիչք վարդարանին ՚ի
 մէջ այսքան նեղութեանց և տառապանաց
 մնացեալ՝ միմիայն զօգնութիւն ՚ի բարձանց
 հայցէին :

нымъ огненоснымъ его орудіямъ, испреблявшимъ все не милосердо на пуши своемъ. Многія изъ военачальниковъ при семъ жесточайшемъ сраженіи, обратившись въ бѣгство, испреблены и какъ прахъ разсѣяны; другіе подобно изсохшему попоку исчезли; иные изъ нихъ опъ высшаго военачальника до нисшаго и знашная часпъ опборныхъ рапниковъ пламенноносными орудіями умершвлены; нѣкопорые же, изнуренные жаждою, и гладомъ испощились, ували въ цвѣшъ и своихъ лѣшъ пали на землю; жишели города мучимые сильною превогою и смяпеніемъ въ пошъ лица своего прудились и обливались слезами. Царь весны, видя споль горѣспное положеніе, пришелъ въ шакое опчаяніе, что съ дочерію своею неувядаемою Розою шайно скрылся, о мѣспъ же его убѣжища никшо не могъ свѣдашъ. Свѣшпозарный военачальникъ *Телуза* спушя нѣсколько дней послѣ опушпошенія розоваго цвѣшника, оставивъ жише-

13) Դատել է այսքան փոփոխութեանց
 և այլայլութեանց ժամանակի, Շահապահ, ա-
 այն է թագաւոր Գարուն, որ հանդերձ
 էլ-լիքոն. այսինքն վարդ անթաւաթ թա-
 դուհի դասերը իւրով փակուցեալ էր յԱ-
 ընել յապատանութիւն Շահնէլիքո-ղ.
 այսինքն Գարնանամուտ թագաւոր ազգա-
 կանի իւրոյ՝ սպասէր դիպուկ ժամանակի.
 զի եկեալ փառօք, և զօրութեամբ մեծաճ
 կրկին տիրեսցէ վարդարանի իւրոյ. որոյ
 և սուտքեալ էր զհաւատարիմս իւր ՚ի լրտե-
 սել զտիրեղերս :

Եկեալ լրտեսաց զեկուցին նմա, թէ
 հակակրութիւն ինչ անկեալ ՚ի մէջ Նօ-
 տոսի կայսեր Ամուսն. և Արարքտիասի
 կայսեր Չմուսն. և Ալսի լուսաճոր մեծ
 սպարալեան ելեալ ՚ի զօգիակոս յատուկ
 կայսնէ իւրմէ՝ ընթանայ դէպ ՚ի Հիւսիս.
 ՚ի բարեխառնել : Աւստի և թագաւորն

13) Թագաւորն Գարուն օգնականութեամբ Գար-
 նանամուտ թագաւոր ազգականի իւրոյ, Գայ
 ճէլիքոն Բայրուս զօրօք, և հալածեալ զզօր
 ճհրանն տիրէ վարդարանին. և Բայրուս-
 ցանէ ի Գարնանսն իւր :

лей въ горчайшемъ положеніи возвратился въ свою спрану.

11) *Валинѡ-Эзанѡ*, — Царь осени — самовласно обладавшій Европейскою спраною, лежавшею между Западомъ и Югомъ, узнавъ всю испорію о розовомъ городѣ, о бѣгствѣ Царя весны и ошсупленіи свѣшозарнаго великаго военачальника, вознамѣрился воспользоваться благопріятнымъ временемъ и завладѣть оною спраною; призвалъ къ себѣ *Перкириза*, главнаго своихъ силъ начальника, — *обнажитель деревѡ* — мужа сколько дѣятельнаго, сколько и благоразумнаго, повелѣлъ ему снабдить себя довольнымъ количесвомъ разныхъ, съ ѣспныхъ припасовъ, плодовъ, наипиковъ, и двигнувшись съ многочисленнымъ войскомъ, подобающимъ бур-

11) Царь осени посылаетъ своего жадя, древесныя обнажающаго листья, который хитроспю и своею щедростію взялъ городъ Розы, пошомъ обнаживъ всѣхъ жителей, содѣлалъ ихъ своими подданными.

ձմեռան, պատաղեալ գոլով յայլ և այլ ըզ-
բաղմունս, ոչ ևս ունի ժամանակ նորանոր
զօրականս առաքելոյ ՚ի կողմանս վարդարա-
նին. ժամէ ահա ուրեմն քոյին մեծու-
թեան դիմել այժմ ՚ի վարդարանն. և ախ-
րել ընական երկրի քոյ :

Թագաճորն Գարուն խորհրդակցեալ
ընդ Գարնանատնու թագաւոր աղականի
խւրոյ. և զօրաժողով եղեալ ՚ի ընդ մէջ
Արևելոց և Հարաւոյ եղեալ ջերմային
հողմասարան քաղցրաշունչ զօրաց. և իբրև
կայրակաց անձրևոյ բաղնութեամբ զօրապե-
տաց ելին ՚ի ճանապարհ :

Որոց և Արվի լուսաճոր սպարապետն
ևս՝ առ ՚ի ապօքինել զառաջին մնասն՝ զօր
հասոց վարդարանին. ետ նոցա յօգնութիւն
զջեռուցիչ զէնս իւր. որովք եկեալ ամե-
նայն պատրաստութեամբ պատեցին զվար-
դարանն. և ոռոգանելով շուրջանակի ըզ-
դաշտավայրս սկսան ՚ի վերուստ և ՚ի ներ-
քուստ արծակել զթնդանօթս հեղեղաց.
և հեղձատնուզձ առնել զզօրս ձմեռան թա-
գաճորի: Եւ զի ձիւն ցրտագոյն սպարապե-
տըն՝ ջան եղեալ խրախուսէր զզօրականս

ному вѣпру или сильному вихрю, и одушевивъ воиновъ и ихъ начальниковъ, завладѣвъ городомъ Розы; при томъ далъ ему наставленіе, чѣмъ онъ сначала послушалъ съ жипелями благосклонно и привлекъ бы ихъ на свою сторону щедростію своею, а потомъ внезапно напавъ на нихъ, грабилъ бы и все опустошалъ.

Сверхъ того, чѣмъ крайне осперегался нападенія сильнѣйшаго царя и старался бы безъ урона удалиться.

Военачальникъ, по повелѣнію Царя осени немедленно выспустилъ въ походъ, снабдивъ войско свое пошребными припасами, достигъ до града Розы, вспустилъ въ него безъ насилія и приказалъ хитрымъ начальникамъ напередъ склонявъ къ себѣ народъ ласковостію и благосклонностію и облѣгчивъ ихъ участь уполеніемъ глада и жажды, споль долгое

իւր ընդդէմ կալ և մարտնչիլ քաջապէս :
 Քայց ըստորում հետզհետէ բազումք
 հեղձնուին . և բազումք ևս հալածականք
 եղեալ կորնչէին ՚ի զօրաց իւրոց . և նորոգ
 զարականաց յօգնութիւն ժամանելոյ ևս
 չունելով ակնկալութիւն . ինքն ևս յուսա-
 հատեալ՝ իբր սաւին առաջի հրոյ ճիւծեալ
 ծորեալ հաշեցաւ . և ընդ մնացորդ սա-
 կուն զօրաց իւրոց անհետ եղեալ հալածե-
 ցաւ ՚ի սահմանաց անտի :

Յայնժամ մեծաւ փառօք և յալթանա-
 կութեամբ եմուտ թագաւորն Գարուն ՚ի
 քողաքն վարդարան . և յաւարէ անտի թըշ-
 նաւեաց մասն ինչ ՚ի մնացեալ ցրտու-
 թեանց ընծայ տուեալ Գարնանամուտ
 թագաւորի և զօրացն նորա . մեծաւ շնոր-
 հակալութեամբ և յարդանօք ուղևորեաց
 զնա ՚ի աէրութիւն իւր :

Ապա հետամուտ եղև ինքնին ՚ի նորո-
 գել զպարիսպս վարդարանին . և վերստին
 ՚ի կարգել զզօրս և զզօրապետս հանդերձ
 գործակալօք՝ օրիորդիւք և նաժշտիւք զօրս
 և զարդարեաց և ևս առաւել պճնալից վայ-
 ելութեամբ քան զառաջինս : Եւ զվարդ

время свирѣиспововавшими въ семь градѣ.

И такъ военначальникъ открывъ свои выюки съ безчисленными жизненными припасами, разспавиль оныя повсюду, щедро надѣляя жителей города и приказалъ наполнять ими жилищныцы ихъ и кладовыя; чѣмъ привлекъ къ себѣ сердца всего народа. Послѣ мало помалу пустился въ грабежи: сначала опустошилъ деревья съ плодами, такъ что лишилъ ихъ и лиснѣевъ; но во избѣжаніе народнаго роцона украсилъ всѣ окрестности и внутренности розоваго цвѣтника поддѣльнымъ золопомъ (*) въ намѣреніи обольстить симъ взоры и сердца ихъ. Наконецъ обнаживъ все, приказалъ своему войску беспокоить народъ только во время ночи жестокоснію подобною суровости морозовъ и заспавлять ихъ ошѣ

*) Чинатель долженъ представить себѣ желтые листья.

անթառամ դուստրն իւր՝ կարի մեծ իմն
 փառանոր Քշիանութեամբ բազմեցոյց ՚ի
 նախկին դահոյս իւր :

14) Ե՛ւ մինչ Թաղուհին վարդ բազմե-
 ցաւ փառանորապէս ՚ի դահոյս, և սարապե-
 ցաւ ընդ օրիորդաց իւրոց ՚ի խնճոյս հըր-
 ճոճանաց. յիշեաց զսոխակ սիրահարն իւր :
 Բայց զխտելով ուր ՚ի մէջ այսքան ձախ-
 ղակի պատահարաց բայում նեղութիւնք
 եղէն ողորմելոյն. չհանդուրժեալ կամե-
 ցաւ ստուղել զօրպինութիւն նորին :

Ասանորոյ կոչեալ զճէյսինն. այն է զե-
 փիւռ սուրհանդակն և ասէ. « խղճալի սիւլ-
 սիւլն իմ, հաճաստեաւ ՚ի բանտի է տակա-
 ճին. կամիմ զի դնացեալ դտցես. և եթէ
 առողջէ, զխարդութենէ նորին տեղեկա-
 ցեալ լուր ինչ բերցես ինձ փութով : »

14) Բաղձեալ վարդույն հիշին ՚ի գահոյս իւր. և յիշ-
 էալ զպիւլ-լուլ-ն ուր ՚ի Թանտին. զնայ նախ ՚ի ան-
 ոտ-լիւն, սպա ինդրեալ ՚ի հօրէն հանն ՚ի Թան-
 տէ և դատաստանան դատասպարաւ զճոռ-ն այրել
 ՚ի հո-ր. և զպիւլ-լուլ-ն երջանիտակն երգեցի՛ն
 և անոտանից արարեալ ասյ ան զայնէլ զանէլ ու
 ուրախ-լիւնն :

ужаса дрожать, и шѣмъ держашь ихъ въ страхѣ, чшобъ они не помышляли объ избавленіи своемъ опъ ига сего; днемъ же приказашь обходиться съ ними снисходительно и нима-ло не препяшпвовашь ихъ прогулкѣ, и опправленію своей должности. Посему народъ принужденъ былъ ночью скрыватьсь въ дома свои, а днемъ приговляшъ все нужное къ удовольствію во время ночи. Такимъ образомъ главный начальникъ *Перкиризѣ*, — *обнажитель деревьевѣ*, — привлекъ къ себѣ народъ, обращаясь съ нимъ иногда ласково, а иногда сстрого, напо-слѣдокъ овладѣлъ розовымъ цвѣпникомъ, лишеннымъ своего великолѣпія.

12) Непостоянность времени, подобно вращающемуся кругомъ колесу, измѣняетъ видъ всего и внезапно

12) Жестокій Царь зимы, разсердившись на осень посылаетъ своего начальника, - холодный снѣгъ, - который, завладѣвъ розовымъ цвѣпникомъ, приводитъ всѣхъ въ ужасъ.

Գնացեալ սուրհանդակն եղիա զնա ՚ի վանդակի յարգելանին այնմիկ անկեալ կարի Տիւնանդ և անդօր, իբր թէ ՚ի վերջին կիտի իւրում, ողջունեալ ստէ ցնա՝ զի ա՛րդ կեաս անխի՛ւ սիրա՛հար, թաղուհին իմ վարդն դեզախայլ կամի դիտել զորպիսու թենէ քումմէ : Ի լսել լուսինեկին զանուն վարդոյն, իբր թէ մեռեալ էր կենդանացա՛ւ, և բացեալ զաչս ասէ. օ՛ղ կամ ես տակա՛նն ՚ի յիշողութեան տիրուհւոյն իմոյ :

Ասէ զեփիւռն, այո նա առաքեաց զիս : Ասէ պիւլպիւլն, ո՛հ, ահա տեսանես զիս, և զանկարութիւն իմ, որ եթէ դոյն ինչ ևս յամեալ իցէիր, փշերոց էի զվերջին շունչն իմ, բայց քաղցրահնչիւն ձայն քոյ անո՛ւամբ նորին, կեանս շնորհեաց ինձ և հա՛ւտամ որ այսուհեաւ ո՛չ ևս մեռանիմ : Ասէ զեփիւռն, զօրացիր և քաջ լնր զի թաղուհին վարդ սիրէ զքե՛ղ, և ուրախ լինելոցէ յողջութեան քոյ, այժմ՝ մնացիր բարեա՛ւ, զի անհանդուրժ սպասէ ինձ վասըն լսելոյ զլուր ինչ ՚ի քէն : Ե՛ւ զայս ասացեալ դարձա՛ւ առ թաղուհին, և սպասեաց զամենայն :

производити спрашныя изворопы во всѣхъ соспояніяхъ подвласныхъ себѣ пошданныхъ.

Вдругъ возспала жестокая буря, угрожавшая розовому граду еще горьчайшими бѣдсшвіями; и тогда шо послѣднія лучи надежды къ возспановленію спокойсшвія и шишины-изчезли въ сердцахъ жишелей.

Въ сіе время *Шахъ-Шита* — Царь зимы — получивъ подробное свѣденіе о бѣгсшвѣ Царя весны, объ опшесшвіи свѣшозарнаго военачальника Царя лѣша, и о завладѣніи Царемъ осени знашнаго города Розы, чрезвычайно ожесточился прошивъ послѣдняго. „Эшо совершенная дерзость, говорилъ онъ, чшо такую прекрасною и великолѣпною спрашною по одному коварсшву овладѣлъ маловажный власшелинь.

Призваль къ себѣ *Берфибарита*, — холодный снѣгъ, — главнаго пред-

Գթացեալ վարդոյ ստէ. հարկեղև
 ինձ ուրեմն գնալ առ նա. զի տեսութիւն
 հիւանդաց է մինն ՚ի ծայրագոյն վարձուց.
 Արի զեփիւռ երթիցուք ՚ի միասին ասե-
 լով՝ ուզղեցա՛ն ՚ի կոյս բանտին :

Ընդ յառաջեալ զեփիւռն՝ ետ աճեաիս
 պիւլպիւլին և ստէ. զօրացիր ո՛վ աղնի՛ն
 սիրահար. ահա ամենաչքնաղ տիրուհին
 քոյ՝ դաց ՚ի տեսանել զքեզ : Ե՛ւ մինչդեռ
 նա խօսէր՝ երևեցա՛ն վարդն հրաշալի փա-
 ռօք և պայծառափայլ գեղեցկութեամբ.
 որոյ բուրումն անուշութեան լցոյց զլան-
 դակն :

՚ի տեսանել պիւլպիւլին՝ զմայլեալ ՚ի
 գեղոյ դիմաց և ՚ի բուրմանէ անուշու-
 թեան նորին՝ լցա՛ն անձառելի ուրախու-
 թեամբ. և կրկին ողի առեալ՝ այնքան
 զօրացա՛ն, որ եթէ հրաման լցէր՝ ինքնին
 խորտակեալ զվանդակն՝ անկանէր յառ
 նորին : Աստի ՚ի մեծի ինդութենէն գո-
 չեաց բարձր ձայնի՛ւ՝, արդեօք յանուրջսե՛մ
 թէ յարթսութեան. զի ուստի՞ է ինձ այս,
 որ տիրուհին իմ՝ զնձանիցի ՚ի տեսութիւն
 ծառայի իւրոյ : Պատասխանեաց վարդն

водителя, и далъ ему наиспрожайшее повелѣніе поспѣшь собрать своихъ быспрыхъ и свирѣпыхъ воиновъ сѣверной страны и поспѣшать въ городъ Розы для занятія всѣхъ мѣсть его войсками.

Въ случаѣ, кшо дерзнетъ пропи-
висься ему и возпрещать свободной
къ себѣ входъ, къ тому приказалъ,
употребя насиліе, вноргашся въ
двери и даже окны и по плѣнени
града производилъ надъ жишелями
всѣ свирѣпства, подобно жестокос-
ни морозовъ свирѣпствующихъ подъ
созвѣдіемъ мѣдвѣдицы, чшобъ жи-
шели возчувствовали крѣпость и
силу сѣвернаго власпелина.

Берфибаритъ, по повелѣнію Царя
зимы, собралъ многочисленное вой-
ско и поспѣшалъ ночью внезапно на-
пасть на розовой цвѣшникъ, кошо-
рый, наполнилъ свирѣпыми войска-
ми шакъ, что не осталось ни од-

Ընդհանուր և ուրախ լինելով անկիւն սիրահար, արդարեւ բազում վիշտս և տառապանս կրեցեր ՚ի սէր իմ. ժամէ այժմ զի ընկալցիս զվարձս համբերութեան քոյ. Ահա երթամ ես առ հայրն իմ. և աղաչեմ զի հաճեացի շնորհել զքեզ ինձ վայրկեան մի ևս համբերեան, որ զերծեալ ՚ի բանտէ լինիս ընդիս ՚ի խնձոյս ուրախութեան :

Չայս ասացեալ զնայ առ հայրն՝ և ասէ. յիշեան հայր իմ, որ նոյն անմեղ և հարազատ սիրահար պիւլլալուն վասն քսութեան նախանձութիւն փշոյն, հրամայեցեր սրահել յարդերնի մինչև դատաստանաւ արացես զհատուցումն : Բայց վասն յոգնադիմի սրտահարաց՝ մնաց ողորմելին մինչև ցարդ ՚ի բանտի : Այժմ ահա որ փառօք և պօրութեամբ բաղմեցայ յաթ ոռն իմ. խընդրեմ ՚ի քէն՝ զի դատ արարեալ ընդ նմա և ընդ փշոյն՝ հատուցես իւրաքանչիւրոց ըստ արժանեաց նոցին. քանզի կամիմ զի ուր եան եմ, ընդիս իցեն և հարստապն իմ և տեսեալ վայելեացեն զխնձոյս և ըզփառաւորութիւնս իմ :

Պատասխանեաց թաղաւորն, սիրելի

ного незанятаго мѣста для укрытія себя и безопаснаго убѣжища. Жители къ удивленію своему увидѣли по упру многочисленное войско, близною своею у подоблявшееся снѣгу, и по всѣмъ мѣстамъ города разсѣянное. Сіе въ шакой привело ихъ ужась, что каждой спѣшилъ, скрывшись въ своихъ жилищахъ, заперешься, даже зашворилъ окна. Царь осени оставивъ въ городѣ всѣ свои добычи; принуждены были тайно бѣжать изъ онаго.

Тогда побѣдоносный военачальникъ, посланный отъ Царя зимы, — *снѣгъ* — съ отважностію овладѣлъ сею спраною и занялъ всю ее суровыми своими войсками. Не можно описать всѣхъ бѣдствій и угнѣпеній, коимъ народъ былъ подверженъ отъ жестокихъ и свирѣпыхъ своихъ побѣдителей. Жители пораженные ужасомъ отъ нашествія споль насильственнаго, укрывались въ своихъ жилищахъ и удрученные опчаяніемъ си-

իմ, դիտացիւ և ևս յայնժամ զնախանձութեան շարութիւնն փշոյն, և զանմեղութիւնն պիւլ-պիւլինն, բայց չև ևս էր ժամանակ դատելոյ, ահա այժմ, որ զքեզ կարգեալեմ դատաւոր ընդհանրական, դու հատն նոցա զվարձս՝ և զսրտիժս: Եւ հրամայեաց որ սորդաց, զի հանեալ զպիւլպիւլին ՚ի բանտէ՝ կացուսցեն ընդ ստիսի իւրոյ յատեան վարդոյն:

Գումարեալ վարդոյն զսպարապետս և զգործակալս իւր, և ստեան կարգեալ ՚ի հրատարակի՝ արար քննութիւն գործոց նոցա, ուր արդարացաւ պիւլպիւլին ՚ի վարձ-ընկալութիւն, և դատարարացաւ փուշն այրել ՚ի հնոց բոլրոքեալ:

Յայնժամ ասէ վարդն ցպիւլպիւլին, արի սիւ պնիւ հաւատարիմ սիրահար, մուտ յուրախութիւն անեղբական հրճուանոց ՚ի վայելել զտեսութիւն և զինձոյս իմ: Եւ իսկոյն զգեցուցեալ նմա պատմուճան փառաց՝ արժանի ըստ իւրոյ թագալիութեան: Եւ պատուական լուսափայլ ակամբ զարդարուն պատկարբայական եղեալ ՚ի դուլիս նորա, աշար ինքեան եր-

дѣли въ нихъ подобно въ шемницахъ. Свирѣпые сіи воины умерщвляли вспрѣчавшихся имъ при пуши на проспранныхъ поляхъ и приводили всѣхъ въ одеревенѣніе. Недовольствуясь такими жестокостями, врывались въ дома и продолжали свое свирѣпство. Несчастные жисели, насавленные нуждою, изобрѣшашельницею всего, нашли надежное средство опразить ихъ силу, прошивудѣисвуя огнемъ и пламенносными орудіями, разлагали большія коспры, сожигали и бросали пламенныя на нихъ свѣпочи, прогоняя ихъ изъ обшадлицей своихъ или прибѣгали къ зашитѣ огнехранилицъ, находящихся въ ихъ убѣжищахъ. Опъ чего поднялась на все чрезвычайная дороговизна, наипаче на сгараемыя вещества, какъ шо дерева и пр. Чѣмъ корышлюбцы для обогащенія себя воспользовавшись, по жадности своей ко злашу и серебру, усыпили совѣсть свою до шога, что ни мало не уважали несчастія своихъ

դիցիկ սիրոյ՝ և աթուաակից թաղանորու-
 թեան ՚ի վայելել զվառս և զուրախու-
 թիւն ՚ի համայն անսահման կեանս : Ե՛ւ
 ստեղծօղին համայնից վառք յաւիտեանս
 ամէն :

Վ Ե Ր Զ

Երևէ չօչո՛ւ՝ զմեք իւրեւն Աստուծոյ իմացեալ
Ճանաչէ՛ս :

Մատիբ օլ մարդ իմաստնապէս ,
զգործ արարչին զննեան և տես ,
մի զքաղի՛ր առ զգալեօքս ,
զլմանալիս փութան 'ի տես :

Արտաբին զէմն մի նկատէր ,
այլ մուտ 'ի ներս հողւոյն հրաճէր ,
զնարդ գրոշմի 'ի զէմն նորին ,
զերրորդութեանն զպատկեր տես :

Բարունօրէն զրեալ գացէ՛ք ,
զնս ասացին թէ Աստուծո՛ք իցէք ,
թէ երկրայիս մուտ ընթերցի՛ր
'ի վարժարան շնորհաց և տես :

Գործք Արարչին յերկրի յերկինս ,
լի սքանչելեօք որք երևինս ,
մեզ անդադար աղաղակեն ,
զնշանս զարուեստս նորին եկ տես :

Ամենեքին գիրք են հրաշից ,
սոյն ընդճանուր գոյակք էից ,

որոյ զցանկ եթէ կամիս ,
 զտեսակ մարդոյն նկատեան տես :

Բակերտին անստ բանի ,
 որ առ վլավն սրբադանի ,
 թիզ զխորհլին որ վնարդոյն ,
 բայ զսչս հոգւոյդ զԱտուծոյ տես :

собрашій. Бѣдные жили вынужденные крайностию къ выходу изъ своихъ жилищъ во избѣжаніе угрожаемой имъ опасности, совершали пушъ свои съ великимъ поснѣшеніемъ, какъ бы на каждомъ шагу преслѣдуемы были непріятелями. Богатые же прибѣгнувъ къ разнымъ хитросыямъ, чѣобъ избавившись отъ пораженія оспроконечныхъ вражескихъ оружій, принимали на себя разнообразныя виды и являлись подъ кровами по лисьими, по волчьими, по мѣдвѣжими, какъ требовали обшпояшельсшва; самая природа измѣнилась, испочники и рѣки, въ оцѣпененіи своемъ какъ бы отъ ужаса стлѣсняющаго все, оспановились въ ходу своемъ и скрывались подъ мраморными кристаллоподобными горами. При выдаскѣ нѣкошорыхъ изъ городскихъ храбрѣйшихъ воиновъ на прѣспранныя публичныя мѣста, необузданные непріятели (*) прямо поражали ихъ во всѣ

(*) Морозъ.

части лица разнымъ образомъ, яко побѣдители надъ ними ругались и обезображали ихъ.

Словомъ—повсюду во градѣ Розы обилаало глубокое молчаніе; казалось, все связано узами смерти и подобилось льдяному Царству. Жители города Розы, изнуренные не сносными бѣдствіями и припѣсненіями, просили помощи и покровительства у одного Всевышняго.

13) Во время сихъ спрашныхъ перемѣнъ и возмущеніи розоваго Царства *Шахъ - Багаръ*, — Царь весны съ *Кюлираною* — неувядаемою Розою Царевною своею дочерью укрывался у *Шаха - Невруза*, Царя грядущей весны, ближняго своего родственника

13) Царь весны, при помощи Царя наступающей весны, ближняго своего родственника, пришедъ со многочисленнымъ войскомъ, разбилъ полчище зимы и опять завладевъ розовымъ цѣшникомъ, возвелъ на престолъ *Примессу* дочь свою.

и ожидалъ благопріятнаго времени къ возвращенію себѣ паки своего государсва и къ овладѣнію розоваго цѣпника съ великою силою и славою. Почему и разосланы были опъ него шпіоны для развѣдыванія мѣстопребыванія непріятелей, разположившихся въ розовомъ градѣ и окрестностяхъ его, они по возвращеніи своемъ донесли, что между южнымъ царемъ лѣпа и сѣвернымъ зимы происходитъ не премиримая вражда, и сѣшозарь, главный вождь перваго выступивъ изъ страны Зодіака, жилища своего, съ оружіемъ обратился къ сѣверу; царь зимы, продолжали они, ведешь войну съ другимъ государствомъ, и пошому не въ сосшояніи присылать вспомогабельное войско въ предѣлы нашей страны; слѣдовательно Ваше Величество! и можете вы направить вашу путь къ Розовому граду и завладѣть своею собственностію.

Царь по совѣшу съ Царемъ на-

спунающей весны собралъ, ревностію и любовію къ себѣ согрѣшихъ воиновъ, разсѣянныхъ подобно вихрю между востокомъ, и двинулся въ пущь съ такимъ приномъ намѣреніемъ, чшобъ нечаянно напасшь на враговъ своего опечесства, шакъ какъ ниснадаешъ дождь въ видѣ многочисленныхъ капель.

Начальникъ Свѣшозарь, въ вознагражденіе за весь уронъ, причиненный имъ розовому цвѣшнику, далъ ему на помощь свои войска съ огненосными орудіями, съ копорыми пришедъ Царь — *весна* — облегда вдругъ городъ съ его окрѣспносшями, и напала какъ низверженный на землю дождь или громовой ударъ, на непріятелей — и, подобясь стремительности быспрыхъ попоковъ, гнала и поражала войска зимняго царя. Грозный вождь его — *сидѣ* — сколько ни усиливался ободряшь воиновъ своихъ къ храброму ополченію и прошиводѣисшью прошивъ непріят-

шелей, но нимало въ помъ не успѣлъ. Нѣкопорыя изъ нихъ пошопли, а большая часть въ жару своемъ другъ друга гнали, словомъ, въ великомъ смяшеніи всѣ обратились въ бѣгство и лишенные надежды на прибытіе вспомогащельнаго войска, пришедъ въ опчаяніе, подобно льду, отъ солнечнаго зноя изшаеваемому и превращающемуся въ воду, погибли и исчезли; самъ царь съ малою частью войска принужденъ былъ удалиться.

Въ сіе по время царь предшествующій весны съ великою славою и торжествомъ побѣдителя вступилъ въ городъ Розы, и попомъ вышедъ во срѣшеніе грядущему Царю весны и войску его, поднесъ ему въ даръ всю оставленную отъ непріятели добычу и сопровождалъ его съ честью и великолѣпиемъ въ предѣлы его государства.

Царь весны по возобновленіи го-

родскихъ спѣнь опять успроилъ войско, избралъ военачальниковъ и миниспровъ, фрейлинъ и рабынь; украсилъ его великолѣпнѣе прежняго, и дщерь свою, неувядаемую розу, возвелъ на прежній свой пресполь съ почестию и торжествомъ.

14) Принцесса по торжественномъ своемъ возшествіи на пресполь занимаясь съ фрейлинами своими въ радостныхъ пиршествахъ, исполнила о возлюбленномъ *Бюль-бюль*, и зная, что во время прошедшихъ злоключеній онъ поперпѣлъ многія бѣдствія, захошѣла сама видѣть, въ какомъ онъ состояніи; по сему призвавъ своего пажа *Пеики-Несима* — зефира — говорила ему: „знаю, что мой бѣдниккой *Бюль-*

14) Роза опять получивъ пресполь, вспомнила о Соловьѣ, заключенномъ въ темницу, посѣщаетъ его сама и проситъ своего отца, чтобы его освободилъ, а Терна осудить на вѣчный огонь; Соловья же сдѣлавъ воспѣвашелемъ и собесѣдникомъ своего блаженства, позволила ему навсегда наслаждаться вѣчною радостію.

Бюль доселѣ заключень въ пемницѣ, повѣлѣваю опыскапъ его; и лично увидя въ какомъ онъ положеніи, немедленно обо всѣмъ мнѣ донеси.

Пажъ немедленно нашель его въ пемницѣ споль больнымъ и слабымъ, что, казалось, былъ уже онъ при послѣднемъ издыханіи, и по привѣпшвиі его, говорилъ: какъ поживаешь влюбленный нещасливецъ? Принцесса моя, прекрасная Роза желаетъ вѣдать о швоемъ состояніи. *Бюль-бюль* при словѣ Роза вспрепенулся какъ бы воскресъ изъ мершвыхъ, и опкрывъ глаза произнесъ: ужели! еще помнишь меня моя повелительница?

Зефиръ. Такъ — опъ нее по я и присланъ.

Бюль-бюль. Теперь шы видишь мое положеніе; посмотри на скорбь и болѣзнь мою; еслибы шы опоздалъ одною минушою, то незаспаль бы

меня въ живыхъ; но пріятное швое пришествіе опъ имени Розы даровало мнѣ новую жизнь, и я надѣюсь избѣгнушь опъ сѣшей смерти.

Зефирѳ. Мужайся и бодрствуй; принцесса моя любишь тебя и будешь рада, услышавъ о швоемъ здравіи.

При сихъ словахъ опшравился пажъ съ донесеніемъ къ принцессѣ о всемъ случившемся.

Кюлирана, при извѣщеніи ея о участи *Бюль-бюля* пронуна была жалоснію, и сказала: оспашся мнѣ самой ишши къ нему; посѣщашь больныхъ еспъ весьма опличительная черна добродѣтели — попомъ она пошла съ пажемъ къ шемницѣ.

Зефирѳ ускоривъ ее ходомъ, спѣшилъ предупредишь о шомъ *Бюль-бюля*, кошорому говорилъ: ободрись, нѣжный любовникъ! прекрасная швоя любимица, Роза сама идешь навѣс-

шишь себя. Послѣ сихъ словъ Роза явилась въ рѣдкомъ великолѣпнѣи и краснѣ; пришествіе ея ознаменовано было ароматами и благоуханіемъ, шакъ чшо вся наполнилаешемница. *Бюль - бюль* узрѣвъ Розу, упоень былъ красою и благоуханнымъ ея присудствіемъ, возхищался неизреченною радостію, почувсвовалъ въ душѣ своей шоль сладостное волненіе, чшо онъ, ежели бы могъ, разрушивъ запоры шемницы, палъ бы къ шопамъ обожаемой *Кюлираны*; не въ силахъ удержаться ошъ испупленія своего, возошилъ громко: „увы! въ какомъ я положеніи? Не во снѣли я или въ самомъ дѣлѣ вижу чшо Принцесса моя шоль милошниво снисходишь для посѣщенія раба своего.„

Роза. Возрадуйся и возвеселися нѣжный любимецъ, настало время воздаянія швоего за многія бѣдствія и шпранія, шобою для меня преперпѣныя. Теперь же иду къ роди-

пелю, упрошу его объ освобожденіи шебя отъ несноснаго зашоченія. Онъ вручишь мнѣ шебя и шы будешь учасшвовашъ въ моей радости. Пошерпи мало.

Пришедъ къ опцу, *Кюлирана* говорила: родишель! вспомни о шомъ невинномъ влюбленномъ *Бюль - бюль*, копорый по злословію *Терна* заключень въ узахъ до разсмошрѣнія дѣла; по причинѣ горесшныхъ различныхъ приключеній и преняшсшвій досель шомишся сей нещасшливецъ въ шемницѣ. Теперь возведенная по волѣ швоей съ могущесшвомъ и славою на прешоль, прошу васъ произвешси судъ какъ надъ нимъ, шакъ и надъ его обвинишелемъ и воздашь каждому должное; я желаю, чшобы и возлюбленные мои неразлучны были со мною и наслаждались славою и удовольсшвіями.

На чшо Царь отвѣчалъ: любезная дочь моя! я шогда еще узналъ о зло-

дѣйствѣ и ненависти Терна, и о невинности *Бюль-бюля*; но время не позволяло мнѣ вникнуть въ подробности сего дѣла. Ты теперь пославлена верховною властительницею и можешь воздать каждому по праву, награду или наказаніе. Тотчасъ дано было приказаніе освободить изъ темницы *Бюль-бюля* и привести его съ соперникомъ на судъ предъ Розу.

Роза при собраніи всѣхъ вельможъ своихъ и начальниковъ, начала разспрашивать дѣла, какъ одного, такъ и другаго. — Судъ оправдалъ *Бюль-бюля*, который и получилъ за то должное вознагражденіе, а Тернъ осужденъ былъ на вѣчный огонь.

Тогда по возгласила *Кюлирана* къ *Бюль-бюлю*: упоевайся любезный другъ радостию совершеннаго блаженства, и наслаждайся лицезрѣніемъ и великолѣпіемъ моимъ; я дѣлаю тебя участникомъ моихъ удовольствій. Тот-

часть облекла его въ богатые ризы,
 какъ приличествовало высокому до-
 стоинству ея, украсила главу его
 короною, унизанною драгоценными
 камнями и содѣлала пономъ воспѣ-
 ванелемъ любви и собесѣдникомъ
 въ своемъ царствованіи, для насла-
 жденія вѣчною славою и радостію.

